

Хмельницький національний університет
Факультет економіки і управління
Кафедра фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

Гуцалюк Віри Вікторівни
Прізвище, ім'я, по батькові студента(ки)

на здобуття ступеня вищої освіти бакалавра

Прибуток банку: сутність, аналіз формування та напрями зростання за
матеріалами АТ «Акцент-БАНК»
назва теми

Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»
Шифр і назва галузі знань

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Шифр і назва спеціальності

Освітня програма Фінанси, банківська справа та страхування
Назва

КРФБС 020047.01.08.00

Виконала: студентка IV курсу, групи ФБС-20-1 *В. Гуцалюк* Віра ГУЦАЛЮК
підпис Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Керівник: канд. техн. наук, доцент

Ірина Форкун Ірина ФОРКУН
підпис Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Нормоконтролер: *к.е.н. Ст. Величко*
посада

С. Стор Юліана СТОРЧУК
підпис Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

До захисту допускаю:

Зав. кафедри ФБСС

д-р. екон. наук., професор *Ніла Хрущ* Ніла ХРУЩ
підпис Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

25 06 2024 р.

Хмельницький 2024

Зміст

	С.
Вступ	5
1 Теоретико-методичні засади сутнісного визнання та аналізу формування прибутку банку	7
1.1 Економічна сутність, функції, класифікація та фактори впливу на формування прибутку банку	7
1.2 Особливості формування та методичні підходи до аналізу прибутку банку	15
2 Аналітико-практичні аспекти формування, оцінка та напрями зростання прибутку банку	24
2.1 Аналітична оцінка прибутковості банківської системи України на макро- та мікроекономічних рівнях за матеріалами АТ «Акцент-Банк» в 2021-2023 роках	24
2.2 Напрями зростання прибутку АТ «Акцент-Банк» в сучасних умовах функціонування банківської системи	39
Висновки	46
Список використаних джерел	49
Додатки	54

Вступ

Фінансування розвитку національної економіки прямо залежить від стану банківської системи країни, рівня фінансування та обслуговування клієнтів банками. Воєнна агресія росії в Україні негативно впливає на всі економічні процеси, а для банків породжує ризик суттєвого звуження клієнтської бази, що має прямий вплив на формування фінансових результатів та забезпечення прибуткової діяльності.

Прибуток банку як основне мірило ефективності його діяльності має вагоме значення. Достатній рівень сформованого прибутку банку дозволяє розподіляти його на розвиток, наростити капітал для подальшої ефективної діяльності і покращення послуг, реалізовувати стратегічні цілі розвитку. Тоді як збитковість банку тягне за собою негативні наслідки як для нього самого, так і для банківської системи загалом. Тому питання забезпечення прибутковості банків та банківської системи загалом, чинників, які її формують, є актуальним в сучасних умовах, оскільки покликані уособлювати надійність і безпеку для клієнтів в сучасних умовах нестабільності та ризиків, які характерні для розвитку економіки України.

Тракування сутності «прибуток банку», його види, методичні підходи до аналізу формування та напрямів зростання стали предметом дослідження багатьох науковців, таких як: Аврамчук Л. Д. [1], Гладчук О.М. [6], Гузевич У. Я. [12], Журавльова Т. О. [15], Зянько В. В. [5], Коваленко В. В. [18], Онищенко Ю. І. [29], Ревич М. Я. [34], Савлук М. І. [7], Ситник Н.С. [4], Фатюха В. В. [39] та інші. Однак єдиного підходу щодо сутнісного наповнення, класифікації, аналізу формування та напрямів зростання прибутку банку досягнуто не було. А тому точна й об'єктивна діагностика стану банківської системи, забезпечення позитивного фінансового результату (прибутку) банку за умов існуючих ризиків та викликів дозволить виявити напрями його подальшого розвитку.

Метою роботи є обґрунтування теоретичних та методичних засад, розробка практичних рекомендацій щодо формування та визначення напрямів зростання прибутку банку в умовах нестійкого та мінливого зовнішнього середовища.

Реалізація поставленої мети передбачає вирішення таких завдань:

- дослідити підходи до трактування економічної сутності, функції, ознаки класифікації та фактори впливу на формування прибутку банку;
- визначити особливості формування та методичні підходи до аналізу прибутку банку;
- здійснити аналітичну оцінку прибутковості банківської системи України на макро- та мікроекономічних рівнях за матеріалами АТ «Акцент-Банк» в 2021-2023 роках;
- визначити напрями зростання прибутку АТ «Акцент-Банк» в сучасних умовах функціонування банківської системи.

Об'єктом дослідження є процеси формування та визначення напрямів зростання прибутку банку.

Предметом дослідження є теоретико-методичні та практичні засади формування та визначення напрямів зростання прибутку банку.

В роботі використано наступні методи: теоретичне узагальнення, порівняння і систематизація, системного підходу, статистичний аналіз та логічне узагальнення, методи графічного та табличного зображення тощо.

Інформаційною базою дослідження є чинні законодавчі та нормативні акти регулювання діяльності банків, праці вітчизняних і зарубіжних науковців, офіційні матеріали Національного банку України, звітність АТ «Акцент-Банк» за 2021-2023 р.р.

Кваліфікаційна робота складається із вступу, двох розділів, висновків, списку використаної літератури та додатків. Основний зміст роботи викладено на 48 сторінках. Робота містить 13 таблиць та 16 рисунків. Список використаних джерел включає 41 найменування.

1 Теоретико-методичні засади сутнісного визнання та аналізу формування прибутку банку

1.1 Економічна сутність, функції, класифікація та фактори впливу на формування прибутку банку

Прибуток є найважливішою категорією ринкових відносин, характеризує економічний ефект та стабільність його функціонування, має стимулююче значення для розвитку суб'єкта господарювання. В сучасних умовах господарювання банківський прибуток має вирішальну роль для забезпечення існування, розвитку та виживання банку на ринку. Він виступає джерелом створення фондів банку, виплати дивідендів акціонерам, базою підвищення добробуту співробітників банку. Розмір отриманого доходу банком впливає не лише на добробут самої установи, але і на матеріальне становище населення, підприємств і національної економіки загалом. У прибутку банку зацікавлені усі учасники економічного процесу. Його розмір хвилює акціонерів, оскільки він є показником отриманого доходу на інвестований капітал, гарантією впевненості у майбутньому.

Незадовільний рівень прибутковості банківської установи є причиною неплатоспроможності, погіршення ефективності та стабільності функціонування. Поряд з тим надлишкові активи є перепорою ефективного розвитку, приводом для незапланованих витрат і зайвих резервів. Клієнти банку також зацікавлені у прибутку, оскільки таким чином зростають їх накопичення.

Таким чином, прибуток банку відіграє значущу роль в задоволенні його соціально-економічних потреб, однак його основна функція полягає в захисті банку від ризику банкрутства.

Слід відмітити, що прибуток у його традиційному розумінні є різницею між ціною товару і понесеними затратами на його виробництво, тобто собівартістю. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансової звітності» трактує «прибуток або збиток - це загальний дохід за вирахуванням витрат за винятком компонентів іншого сукупного прибутку» [26].

У працях вітчизняних і зарубіжних науковців не існує єдиного підходу до тлумачення категорії «прибуток банку» (таблиця 1.1).

Таблиця 1.1 - Тракткування сутності поняття «прибуток банку» в науковій літературі

Автори, джерело	Тракткування сутності поняття «прибуток банку»
1	2
Прибуток банку як результат фінансово-господарської діяльності банку	
Гладчук О. М., Ткачук І. Я [6]	«прибуток – це кінцевий фінансовий результат, який створює необхідні умови для збереження економічної життєздатності та подальшого розвитку банку»
Кочетков В.М., Омельченко О.В. [21]	«прибуток – це головний показник результативності роботи банку. Кількісний та якісний аналіз прибутковості проводиться з метою визначення фінансової стійкості банку та оцінки ефективності його роботи за визначений звітний період»
Маслак Н. М. [24]	«прибуток – результативний параметр діяльності банку, який характеризує перевищення доходів банку над його витратами у визначений період часу»
Ушакова О. А. [38]	«прибуток – це фінансовий результат діяльності банку, який розраховується як різниця між його доходами та витратами»
Прибуток банку як різниці між доходами від банківської діяльності й витратами, які пов'язані з її здійсненням	
Вовчак О. Д. [11]	«прибуток – це різниця між доходами й витратами, то абсолютна величина прибутку в банку в цілому перебуває у прямо пропорційній залежності від кількості реальних робочих активів, що утворюють основний банківський дохід, й обернено пропорційній залежності від обсягу витрат по пасивним операціям та іншим витратам»
Демчук Н. І. [13]	«прибуток банків виступає переважно як різниця між сумою процентів, отриманих за надані банком кредити і виплачених по внесках клієнтів»

Кінець таблиці 1.1

1	2
Кушнар'ова А. А. [23]	«прибуток – це виражений у грошовій формі дохід власника на вкладений капітал, плата за працю, за ризик ведення фінансово-господарської діяльності, який є різницею між сукупним доходом і сукупними витратами в процесі здійснення цієї діяльності»
Стельмах В. С. [14]	«прибуток банку – перевищення доходів банку над витратами (різниця між ними) до сплати податку на прибуток»
Фатюха В. В., Яришко О. В., Кирилова Л. І., Ткаченко Є. Ю. [39]	«прибуток утворюється як різниця між доходами і витратами, призводить до збільшення чи зменшення капіталу в результаті фінансово – господарської діяльності банку»
Прибуток банку як винагорода	
Бланк І.А. [8]	«Прибуток - це втілений у грошовій формі чистий дохід на вкладений капітал, що характеризує його винагороду за ризик здійснення комерційної діяльності та є різницею між сукупним доходом і сукупними витратами у процесі здійснення цієї діяльності»
Бондаренко П. В., Бондаренко В. Г., Захаренко О. О. [9]	«прибуток є основним внутрішнім джерелом збільшення власного капіталу комерційного банку і ресурсів для зростання його активних операцій»
Іванова В.О. [16]	«прибуток – це форма доходу підприємця, який вкладає власний капітал з метою досягнення окремого комерційного успіху, у той же час прибуток є визначеною платою за ризик здійснення підприємницької діяльності»
Криклій О. А., Маслак Н. Г. [22]	«прибуток – виражений у грошовій формі дохід власника на вкладений капітал, плата за працю, за ризик ведення підприємницької діяльності, який є різницею між сукупним доходом і сукупними витратами в процесі здійснення цієї діяльності»
Ситник Н.С., Сташин А.В. [4]	«прибуток є постійно відтворюваним джерелом, на відміну від інших внутрішніх джерел формування капіталу»
Прибуток банку як критерій ефективності	
Аврамчук Л. Д. [1]	«прибуток – основний елемент продукту та предмету праці управлінського персоналу банку, що аналізується, прогнозується та планується як основний економічний показник»
Череп А. В. , Рурка Г. І. [41]	«прибуток – це показник діяльності банку, що формується внаслідок здійснення розрахункових, кредитних, і грошових операцій та інших видів діяльності банку та характеризує їх ефективність»
Пірог Д. В. [31]	«прибуток є одним із найважливіших показників ефективності функціонування банку, його стабільності»

Вважаємо, що прибуток банку – це кінцевий фінансовий результат, підсумок за усіма напрямками роботи банку, величина якого залежить від доходів, витрат, податків та ризиків.

Прибуток банку реалізується шляхом виконання наступних трьох функцій: оціночної, стимулюючої, розподільчої (засобу переливу капіталу) (рисунок 1.1). Функції прибутку виступають у взаємозв'язку і доповнюють одна одну.

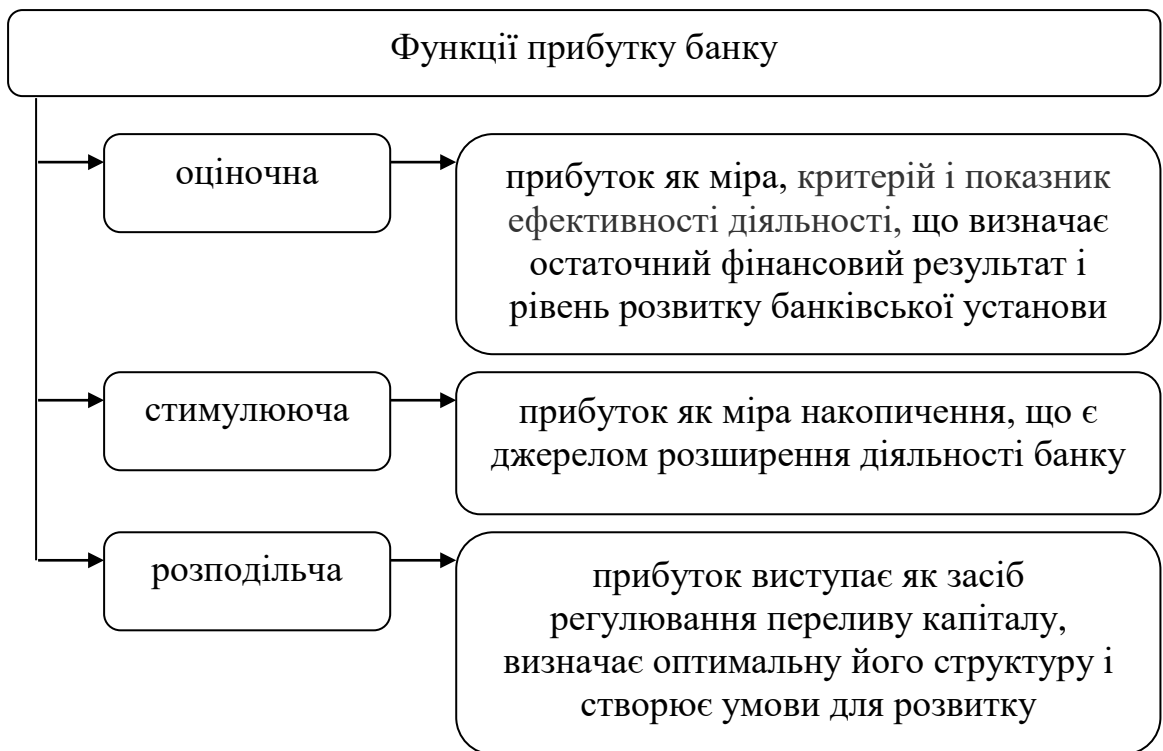

Рисунок 1.1 – Функції прибутку банку

Джерело: побудовано за матеріалами [22]

Центральне місце і багатогранну роль у розвитку ринкової економіки відіграє прибуток банку (рисунок 1.2).

Він виступає головною метою підприємницької діяльності банку. «Зростання добробуту засновників банку є головною метою і важливим спонукальним мотивом бізнесу. Споживачі банківських послуг залежать від

обсягу прибутку в цілому по банківській системі, котрий забезпечує її надійність, гарантує безпеку вкладів і наявність джерел кредитування» [1].

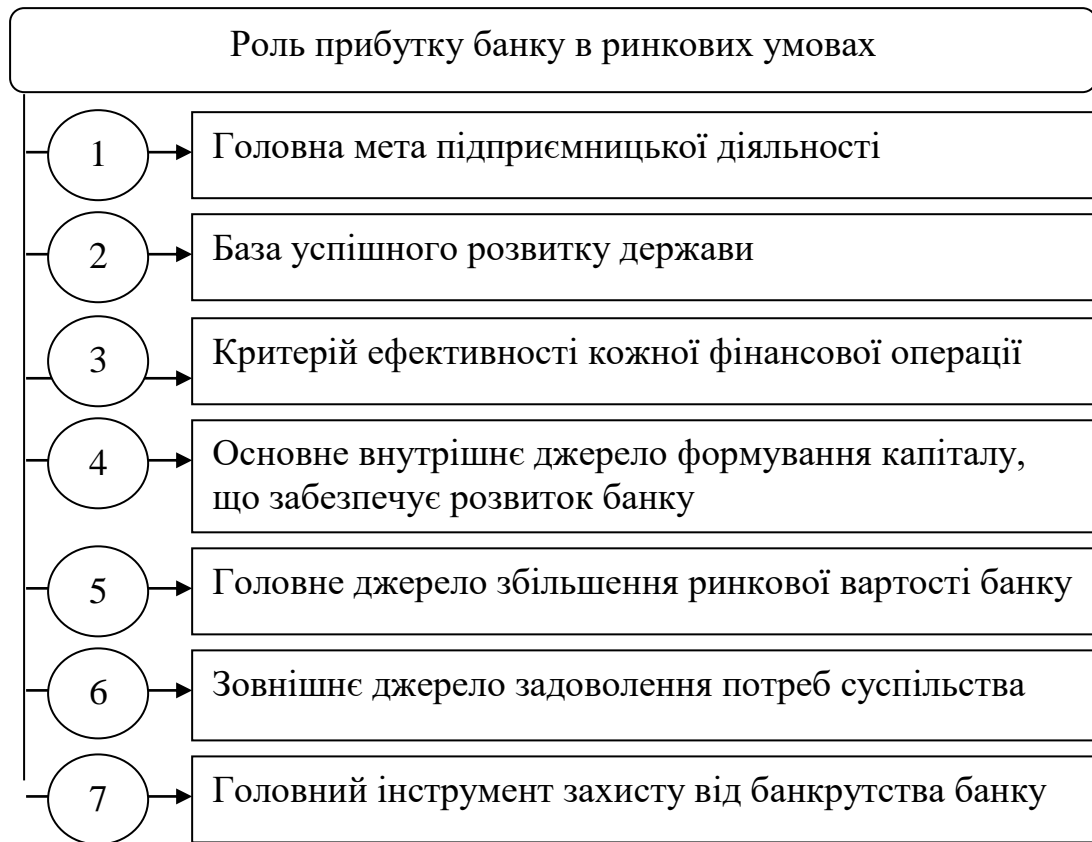

Рисунок 1.2 – Роль прибутку банку в ринкових умовах

Джерело: побудовано за матеріалами [1, 22]

Фінансова діяльність виступає критерієм ефективності прибутку банку. Підготовленість, досвід, ініціативність менеджерів банку як уміння успішно здійснювати фінансову діяльність є індивідуальним рівнем зростання прибутку банку. Ефективність діяльності банку забезпечується завдяки вдалому «переливу» капіталу в галузі з більшим його середньогалузевим рівнем прибутку, або в ті сегменти ринку, що характеризуються значним обсягом незадоволеного попиту з метою сприяння задоволенню суспільних і особистих потреб. Забезпечення прибутковості банку – запорука його ефективного функціонування. Різностороння та коректна оцінка прибутковості банку дозволяє одержати значно більший обсяг даних для аналізу фінансової стійкості з метою одержати більш чіткий і суттєвий

висновок щодо фінансового стану та його розвитку на найближче майбутнє. Дана інформація важлива як для клієнтів банку, вкладників, кредиторів, так і для НБУ, головна функція якого полягає в безупинному нагляді за діяльністю банківських установ. Правильна оцінка і детальний аналіз прибутку банку та управління ним зумовлює досягнення стратегічних і тактичних цілей банку.

Прибуток виступає головним внутрішнім джерелом збільшення власного капіталу і ресурсів банку для нарощення його активних операцій. Одночасно, прибуток - це постійно відтворюване джерело, що відмінне від інших внутрішніх джерел формування капіталу. Класифікацію видів прибутку, які може отримати банк в процесі своєї діяльності подано в таблиці 1.2.

Таблиця 1.2 - Класифікація видів прибутку комерційного банку

Класифікаційна ознака	Вид прибутку комерційного банку
1	2
За джерелами формування прибутку банку залежно від видів діяльності	- прибуток від комерційної діяльності банку; - прибуток від торговельної діяльності банку; - прибуток від діяльності з управління активами та пасивами
За джерелами формування прибутку, що використовуються в обліку	- прибуток від операційної діяльності; - прибуток від інвестиційної діяльності; - прибуток від фінансової діяльності
За складом елементів, що формують прибуток	- валовий прибуток; - маржинальний прибуток; - операційний прибуток
Порядок визначення	- обліковий прибуток; - прибуток до оподаткування; - прибуток після оподаткування; - чистий прибуток; - оподаткований прибуток
За метою визначення	- бухгалтерський прибуток; - економічний прибуток.
За методикою оцінки	- номінальний прибуток; - реальний прибуток
За розмірами	- мінімальний прибуток; - цільовий прибуток; - максимальний прибуток

Кінець таблиці 1.2

1	2
За періодом формування прибутку, що розглядається	– прибуток планового періоду; – прибуток попереднього періоду; – прибуток звітного періоду
За джерелом формування	– прибуток банку; – прибуток філії, відділення; – прибуток структурного підрозділу; – прибуток центру фінансової відповідальності
За регулярністю формування прибутку	– прибуток, що формується регулярно; – непередбачений прибуток.
За характером використання прибутку	– прибуток банку, що капіталізується; – прибуток банку, що споживається
За приналежністю	– прибуток клієнтських груп, клієнтів; – прибуток за видами операцій; – прибуток за продуктами; – прибуток за окремими інструментами та портфелями.
За ступенем використання	– нерозподілений прибуток; – розподілений прибуток
За взаємозалежністю між прибутком і ризиками	– прибуток високий; – прибуток достатній; – прибуток критичний; – прибуток недостатній

Джерело: складено за матеріалами [23, 34]

Слід відмітити, що в працях вітчизняних та зарубіжних економістів не відслідковується усталеного єдиного підходу до виділення ознак класифікації прибуток банку, тому кожен відстоюючи свої авторські позиції пропонує свою класифікацію.

Банківська діяльність є комплексом взаємопов'язаних господарських процесів, що залежать від численних факторів, які впливають на формування прибутку банку і можуть класифікуватися за різними ознаками (рисунок 1.3).

Знання факторів впливу на фінансові результати банку дає можливість розробити ефективний механізм управління доходами і витратами, формування та використання прибутку. Аналіз і використання кількісного впливу зазначених факторів дозволяє визначити основні напрями зростання прибутковості банку, що не підвищує рівень ризику банку і погіршення ліквідності його балансу.

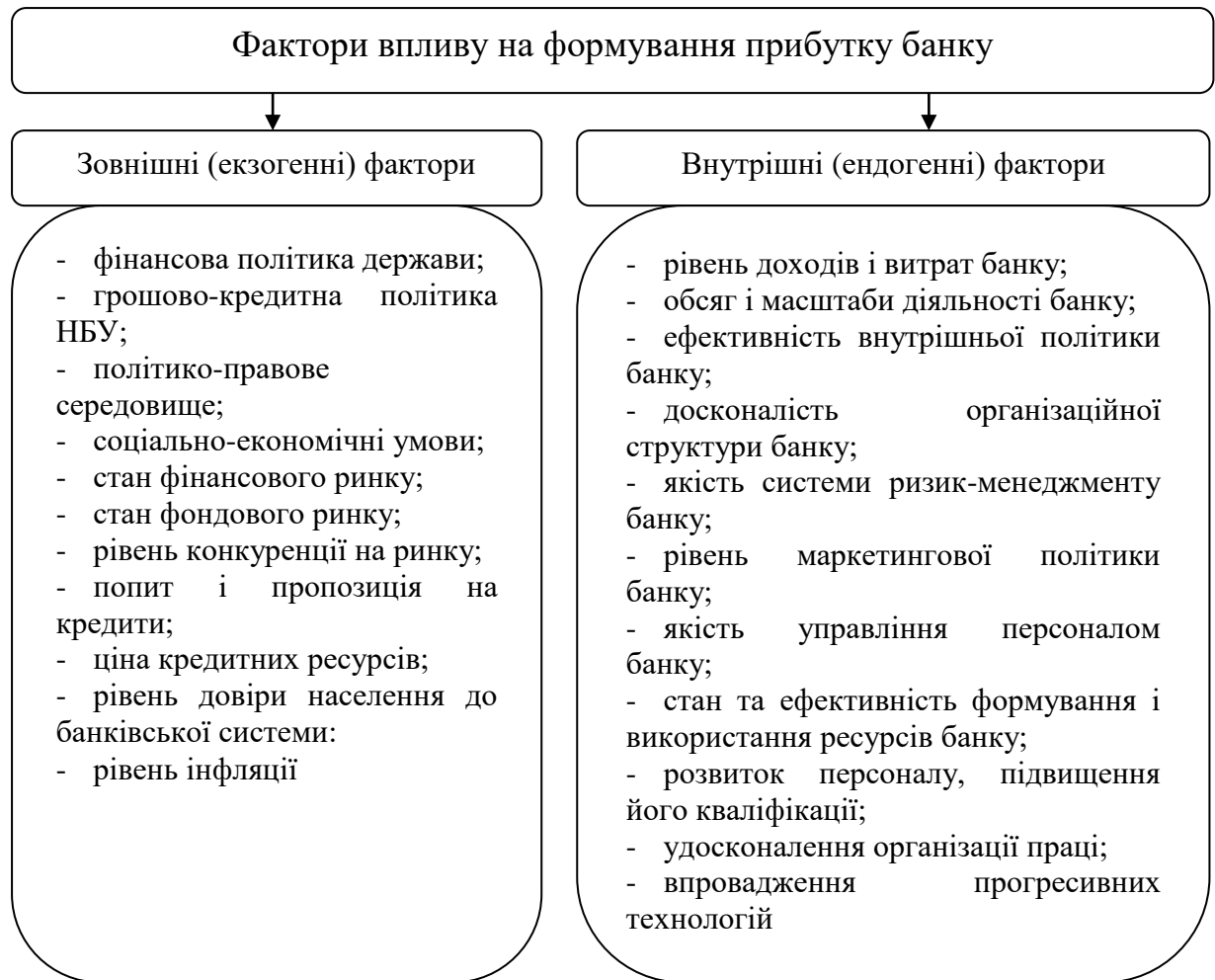

Рисунок 1.3 – Фактори впливу на формування прибутку банку

Джерело: складено за матеріалами [23, 34]

«Хоча традиційно до показників фінансової стійкості банку показники прибутку та прибутковості не входять, вважаємо цілком слушним твердження, що прибуток опосередковано характеризує надійність та стабільність банківської установи» [34]. Фінансово стабільною не може вважатися збиткова організація, тому що збиток призводить до зниження вартості власного капіталу, а останній є ключовим показником, що лежить в основі розрахунку відносних показників фінансової стійкості.

1.2 Особливості формування та методичні підходи до аналізу прибутку банку

Фінансовий результат банку відображується як прибуток (збиток) в абсолютних показниках та рентабельність (ефективність) в відносних показниках.

Прибуток (збиток) банку - це різниця між доходами і витратами, а рентабельність (ефективність) – це відношення прибутку до понесених витрат чи наявних ресурсів.

Доходи і витрати формуються внаслідок руху грошових коштів, що характерний фінансовим відносинам. Підсумком вхідних грошових потоків банківської установи є сума доходів €, а підсумком її вихідних грошових потоків є сума витрат. А тому доходи і витрати як підсумки вхідних і вихідних грошових потоків формують фінансові результати діяльності банку.

Фінансові результати діяльності банку відображаються відповідно до «Інструкції про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України» [17] у «Звіті про фінансові результати (Звіті про прибутки та збитки)». Метою його складання є надання інформації користувачам про доходи, витрати, прибутки та збитки від діяльності банку за відповідний період.

«Звіт про фінансові результати» банку включає дані за станом на кінець поточного періоду (кварталу, року) за наростаючим підсумком поточного фінансового року до дати складання звітності та аналогічні дані за станом на кінець зіставленого періоду (кварталу, року) попереднього фінансового року. Звіт ґрунтується на концепції грошових потоків за доходами і витратами, які групуються за їх економічним характером. У лівій частині розміщені дохідні статті звіту, у правій – витратні, що дозволяє оцінювати собівартість формування різних груп ресурсів та безпосередній чистий прибуток (збиток)

від операцій. Це дає можливість сформувати відповідну структуру доходів і витрати банку, що відображено на рисунку 1.4.

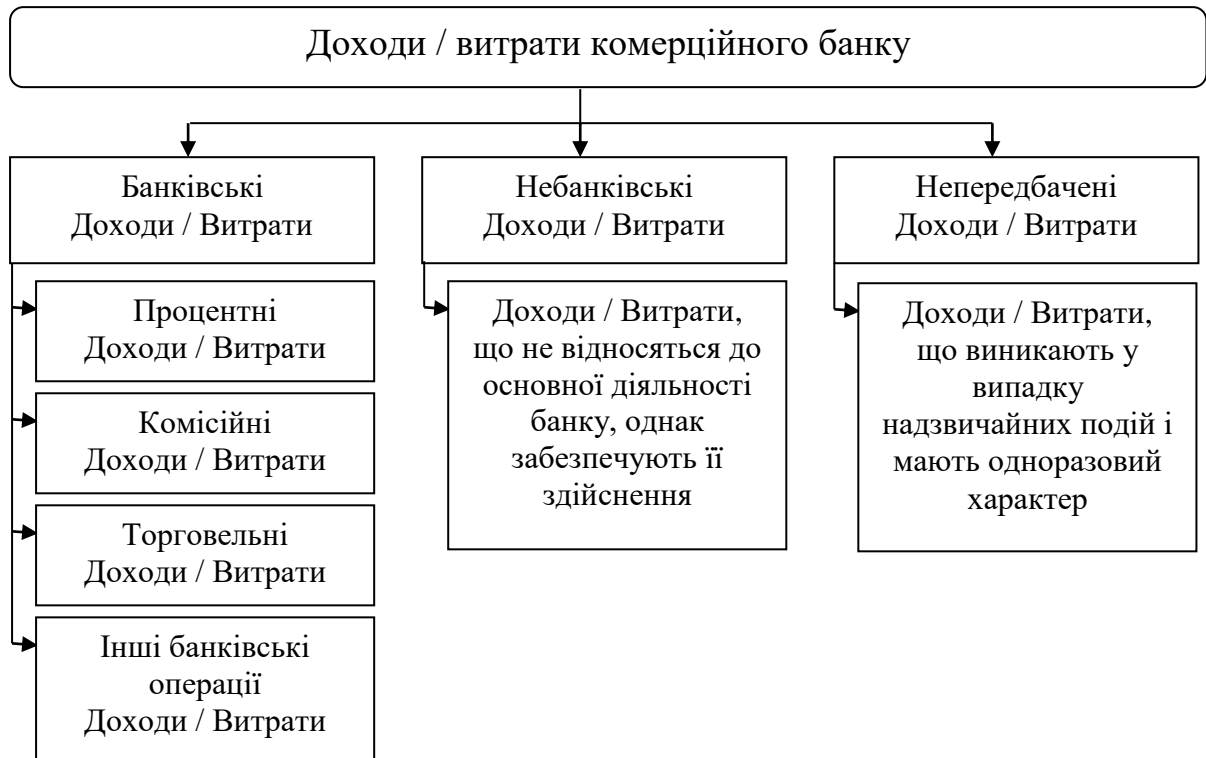

Рисунок 1.4 – Групування доходів/витрат комерційного банку

Джерело: побудовано за матеріалами [3, 16, 20]

Відповідно до «Правил бухгалтерського обліку доходів та витрат банків України» визначено:

– «дохід – це збільшення економічних вигід протягом облікового періоду у вигляді надходження чи збільшення корисності активів або у вигляді зменшення зобов'язань, результатом чого є збільшення власного капіталу, за винятком збільшення, пов'язаного з внесками учасників;

– витрати – це зменшення економічних вигід протягом облікового періоду у вигляді вибуття чи амортизації активів або у вигляді виникнення зобов'язань, результатом чого є зменшення власного капіталу, за винятком зменшення, пов'язаного з виплатами учасникам» [32].

Для забезпечення позитивного фінансового результату банку необхідно застосовувати ефективні важелі управління, в основі яких лежать процеси

формування доходів в таких обсягах, що перевищуватимуть витрати. Виконання цих завдань є реальними за умови забезпечення прибуткової діяльності. При цьому показники доходів, витрат та фінансових результатів виступають ключовими індикаторами фінансової стійкості і стабільності комерційного банку. За умови неефективної діяльності та впливу негативних факторів відбуватиметься перевищення сукупних витрат над сукупними доходами, що забезпечить збиток банку.

«Функціонування банку та його успішна діяльність залежить від уміння приймати рішення, які дають можливість забезпечити на достатньому рівні ліквідність, прибуток та захист від негативного впливу банківських ризиків» [41]

Проведення аналізу діяльності банку здійснюється з метою пошуку резервів підвищення ефективності його роботи, максимізація його прибутку за мінімізації ризику.

Аналіз виступає важливим інструментом управління прибутком банку. Аналіз прибутку банку являє собою процес дослідження умов і результатів його формування та використання задля виявлення резервів підвищення ефективності управління ним в майбутньому.

Зміст аналізу прибутку банку передбачає:

- аналіз структури доходів банку;
- аналіз структури видатків банку;
- аналіз показників рентабельності (прибутковості) банку;
- визначення причин, які викликали зміни у фінансових результатах діяльності банку;
- аналіз формування прибутку банку і його структури;
- розробка пропозицій з використання в діяльності банку виявлених резервів.

Існує досить багато методів аналізу формування фінансових результатів (прибутку) банку, основні з яких згруповані та подані на рисунку 1.5.

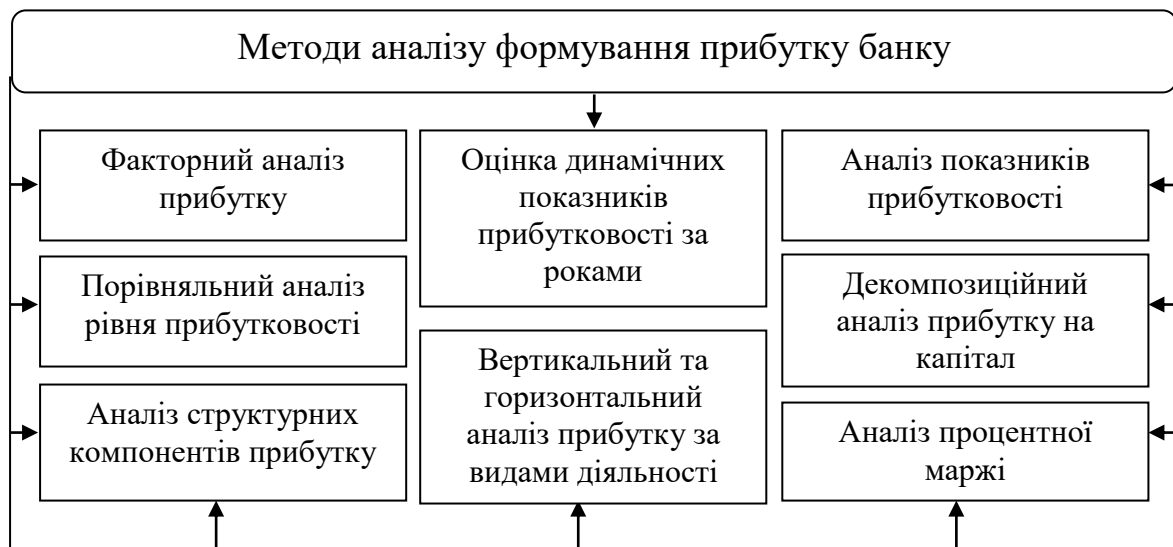

Рисунок 1.5 – Методи аналізу формування прибутку банку

Джерело: побудовано за матеріалами [36, 41]

Подані методи аналізу дозволяють отримати кількісну оцінку визначених аспектів формування, розподілу та використання прибутку як в статичі, так і в динаміці «(вертикальний аналіз, горизонтальний аналіз, коефіцієнтний аналіз, декомпозиційний аналіз прибутку на капітал (ROE), факторний аналіз, порівняльний аналіз, аналіз ризиків)» [25].

«Регулювання полягає у підтримці в системі управління прибутком заданих параметрів, що забезпечує виконання поточних заходів, пов'язаних з усуненням відхилень від заданого режиму функціонування системи управління прибутком та здійснюється під час оперативного управління на основі контролю й аналізу» [19].

Контроль в управлінні прибутком - це процес перевірки реалізації всіх управлінських рішень щодо формування, розподілу і використання у банку для своєчасного виявлення й коригування відхилень фактичних результатів від прогнозованих у фінансових планах або нормативах.

Аналіз прибутковості банку здійснюється за допомогою показників, методику розрахунку яких подано в таблиці 1.3.

Таблиця 1.3 - Методика розрахунку показників прибутковості банку

Показник	Алгоритм розрахунку
Рентабельність витрат, %	$PB = ЧП / B * 100\%$, ЧП – чистий прибуток; B - витрати
Рентабельність активів (ROA), %	$ROA = ЧП / A * 100\%$, A – активи банку
Рентабельність дохідних активів, %	$РД = ЧП / Д * 100\%$, Д – доходи банку
Рентабельність капіталу (ROE), %	$ROE = ЧП / K * 100\%$, K – власний капітал
Рентабельність статутного капіталу, %	$РС = ЧП / СК * 100\%$, СК – статутний капітал
Коефіцієнт оподаткування прибутку	$КОП = ПП / П * 100\%$, ПП – податок на прибуток; П – прибуток до оподаткування
Коефіцієнт чистого прибутку	$КЧП = ЧП / П * 100\%$
Чиста процентна маржа, %	$ЧПМ = ЧПД / A * 100\%$, ЧПД – чистий процентний дохід
Чистий спред	$ЧС = ПД / КП * 100 - ПВ / ПЗ * 100$, ПД - процентні доходи за кредитними операціями; КП - кредитний портфель; ПВ - процентні витрати за депозитами; ПЗ - підпроцентні зобов'язання

Джерело: складено за матеріалами [5, 7, 10, 12, 24, 39, 41]

Для проведення аналізу прибутковості банку використовуються різні джерела інформації, які використовує керівництво банку. Усі джерела інформації поділяють на внутрішні та зовнішні. Основним із них є фінансова звітність банку.

Поточну, оперативну та звітну діяльність банку характеризує внутрішня інформація. Вона створюється під час автоматизованого збору та обробки даних, використання новітніх банківських ІТ-технологій[. Зовнішня ж інформація забезпечує оцінку стану зовнішнього середовища, що необхідно враховувати для ефективного управління прибутковістю банку. Маючи доступ до інформації про інші банки, конкурентів, менеджмент банку може здійснювати більш раціональні кроки й отримувати додаткові доходи. Джерела інформації для аналізу прибутковості банку подано на рисунку 1.6

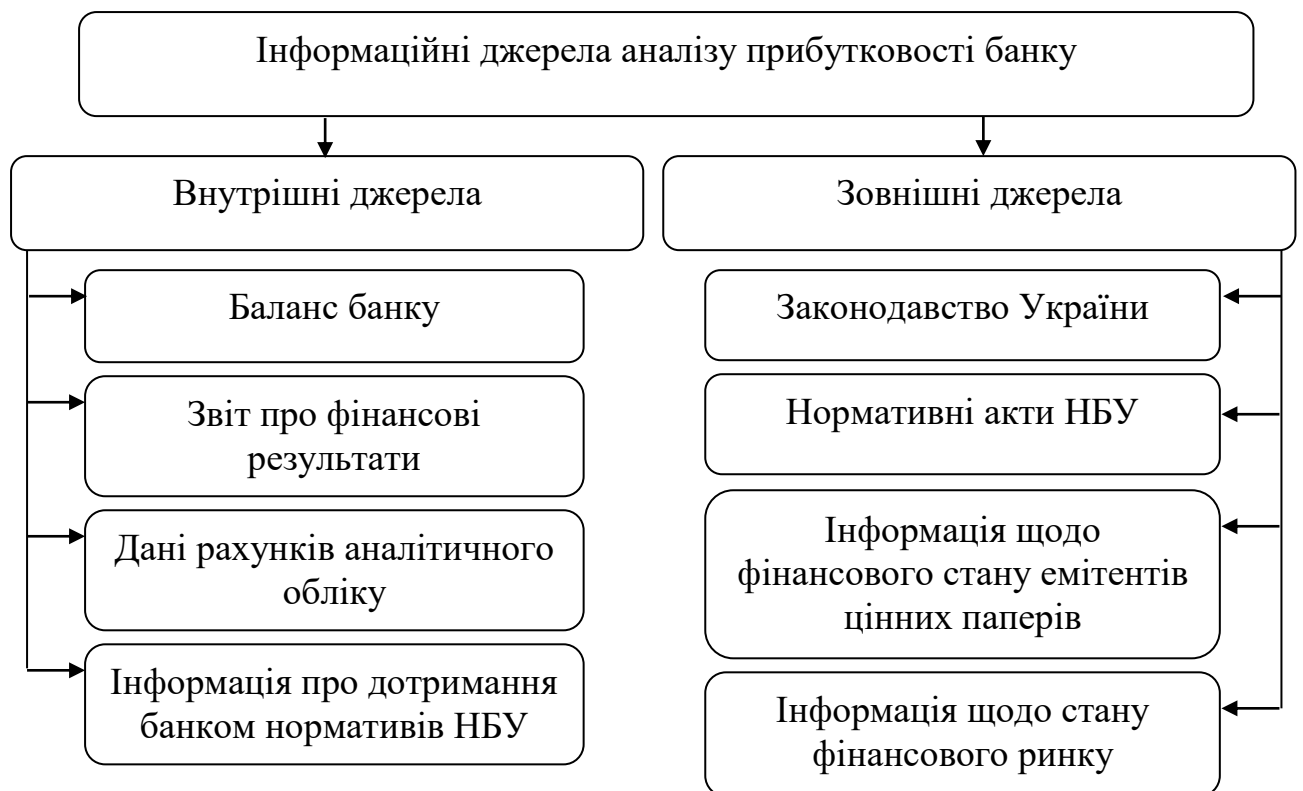

Рисунок 1.6 – Інформаційні джерела аналізу прибутковості банку

Джерело: побудовано за матеріалами [3, 4, 6, 19]

Управління прибутком - це процес розробки в прийняття управлінських рішень під час формування, розподілу і використання прибутку. Ефективне управління прибутком банку забезпечується при виконанні ряду вимог до цього процесу:

- інтегрованість – всі управлінські рішення прямо чи опосередковано впливають на результати діяльності банку, що визначає необхідність

органічної інтегрованості системи управління прибутком в загальну систему управління банком;

- комплексність - усі рішення, що приймаються під час формування і використання прибутку взаємозалежні, мають прямий або опосередкований вплив на кінцеві фінансові результати;

- динамічність - система управління прибутком має враховувати зміни ресурсного потенціалу, фінансового стану, факторів зовнішнього середовища й інші параметри функціонування банку та вчасно реагувати на них;

- багатоваріантність - в процесі підготовки і реалізації рішень у сфері управління прибутком мають враховуватися альтернативні варіанти дій;

- стратегічне спрямування - «означає поєднання поточних планів із загальною концепцією розвитку банківської установи. Якими б прибутковими не здавалися ті чи інші проекти управлінських рішень у поточному періоді, якщо вони вступають у протиріччя з стратегічними напрямками його розвитку, ослаблюють економічну базу формування високих прибутків в майбутньому періоді, вони повинні бути відхилені» [19].

Управління прибутком банку найчастіше розглядається науковцями за системним та процесним підходами. Зміст процесного підходу управління прибутком банку «розглядається скрізь призму чотирьох пов'язаних між собою основних функцій управління, а саме аналізу, планування, регулювання та контролю, які реалізуються в процесі прийняття управлінських рішень структурними підрозділами банку для досягнення запланованих цілей та виконання поставлених завдань перед керівництвом банку. Застосування процесного підходу підвищить ефективність заходів щодо управління прибутком банківської установи» [36].

Зміст системного підходу до управління прибутком банку «полягає у інтеграції сукупності управлінських впливів в багаторівневу взаємозалежну систему всіх організаційних елементів банківської установи: організаційної структури, виробництва, персоналу, фінансів і маркетингу, що спрямовані на

досягнення різних цілей в умовах мінливого зовнішнього середовища функціонування банку» [18].

Банківський менеджмент використовує більше системний підхід, оскільки він передбачає здійснення аналізу управління прибутком як відкритої системи, на яку впливають внутрішні і зовнішні чинники. З метою побудови механізму управління прибутком в банку із розгалуженою мережею філій має застосовуватися процесний підхід.

Таким чином, незалежно від використовуваного підходу до управління прибутком банку, очевидним є те, що кінцевий результат його діяльності залежить від якісної взаємодії всіх елементів цієї системи. До таких елементів належать: суб'єкт, об'єкт управління, інструменти та забезпечення управління. Ефективна взаємодія зазначених елементів і визначає результативність роботи банку, що відображено на рисунку 1.7.

Рисунок 1.7 – Складові системи управління прибутком банку

Джерело: побудовано за матеріалами [19, 20, 29]

Побудова системи управління прибутком передбачає визначення системи об'єктів управління, яка повинна включати усі аспекти його

формування, розподілу, управління та функціональну спрямованість. Наочно систему об'єктів управління прибутком банку можна представити наступним чином (рисунок 1.8).

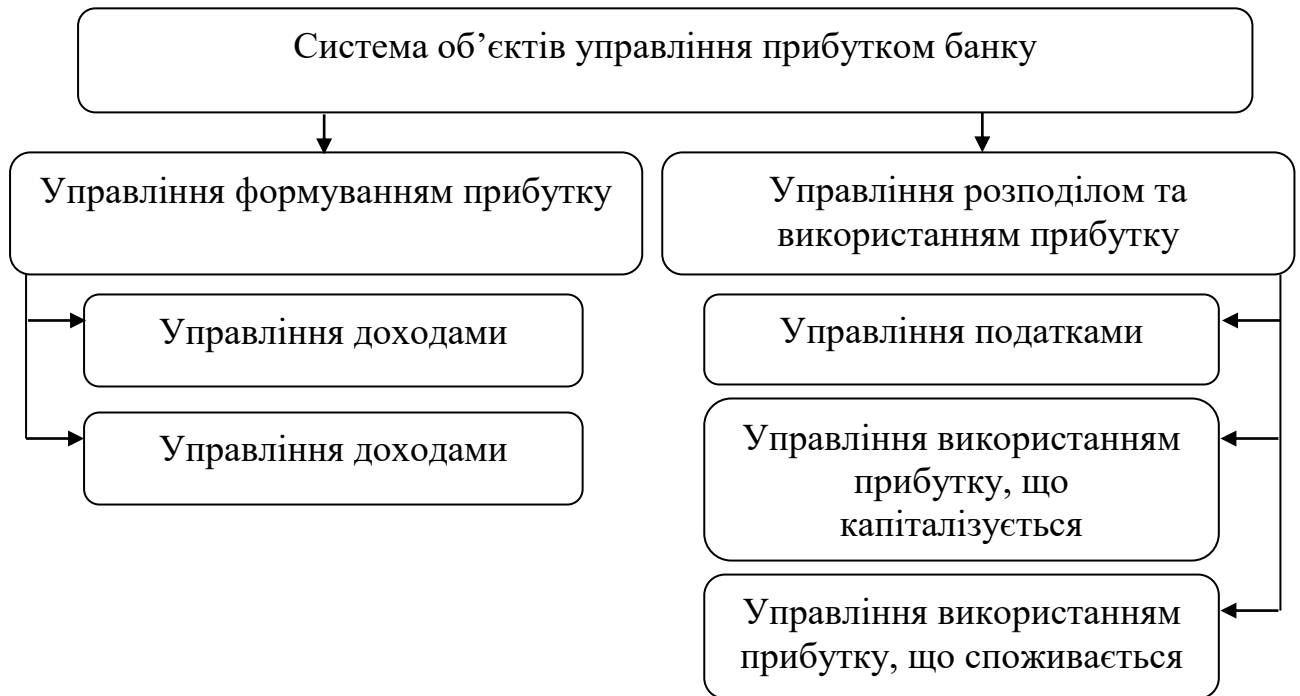

Рисунок 1.8 – Система об'єктів управління прибутком банку

Джерело: побудовано за матеріалами [19, 20, 29, 37]

Проведене дослідження показало доцільність визначення складу фінансових результатів і їх вагому значимість для забезпечення ефективності функціонування банку. З метою підвищення рівня прибутковості банку необхідно систематично здійснювати комплексний аналіз доходів і витрат, визначати фактори впливу на них та збільшувати резерви діяльності. Одержання позитивного чи негативного фінансового результату діяльності банку залежить першочергово від ефективності взаємодії між компонентами системи управління сучасного комерційного банку. Уміння правильно визначати та ефективно розпоряджатися вхідними та вихідними грошовими потоками банку надасть можливість отримувати значні переваги в своїй діяльності, як в інтересах самого банку, так і в інтересах його клієнтів і забезпечить отриманні очікуваного прибутку.

2 Аналітико-практичні аспекти формування, оцінка та напрями зростання прибутку банку

2.1 Аналітична оцінка прибутковості банківської системи України на макро- та мікроекономічних рівнях за матеріалами АТ «Акцент-Банк» в 2021-2023 роках

Банківська система України є невід'ємною частиною фінансового ринку, а «її стійкість та ефективність є необхідною умовою розвитку національної економіки» [35]. В сучасних умовах розвитку економіки основною функцією банківського сектора України є перерозподіл фінансових ресурсів між суб'єктами господарювання, галузями і секторами національної економіки з метою забезпечення підвищення її конкурентоспроможності. Загалом банки надають більше 90% усіх видів фінансових послуг, а банківська система є основою для ефективного здійснення процесу відтворення національної економіки, головним джерелом формування капіталу в економіці країни.

В умовах війни особливістю функціонування банківської системи України є підтримка довіри клієнтів до неї, що забезпечує стабільність її функціонування. Національний банк України, як регулятор, впродовж періоду війни прийняв ряд управлінських рішень, зокрема, здійснив обмеження діяльності банків на валютному ринку, чим призупинив відтік іноземної валюти і встановив ліміти на операції із готівкою.

В даний складний період «НБУ приймаються антикризові рішення, які ґрунтуються на трьох основних принципах» [35]:

- захист інтересів клієнтів банку (особливо вкладників) - банки мають забезпечити збереження доступу до рахунків клієнтів, здійснювати платежі та перекази їх коштів;

- підтримка діяльності банків і їх ліквідності - негативний вплив військових дій на діяльність банківської системи не повинен призводити до визнання банків неплатоспроможними, а проблемні банківські установи, за потреби, мають відновити фінансову стабільність після закінчення воєнного стану;

- прозорість звітності, яка відображає реальний фінансовий стан банківської системи загалом та кожного банку зокрема. «За відсутності достовірної та прозорої звітності регулятору буде складно реалізувати ефективні заходи щодо покращення банківської системи після війни» [35].

Враховуючи базові принципи, НБУ визначає перелік і зміст заходів, що спрямовуються на підтримку банківської системи. Однак практична доцільність застосування таких заходів залежить від сценаріїв розвитку подій.

Дослідимо, як функціонувала банківська система в умовах воєнного стану і яких результатів було досягнуто.

Структура банківського сектора України за умов воєнного стану не зазнала суттєвих змін. Станом на 01.01.2024 року в Україні працює 63 банки, зокрема 5 державних, 14 банків із іноземним капіталом і 44 приватних банків (рисунок 2.1).

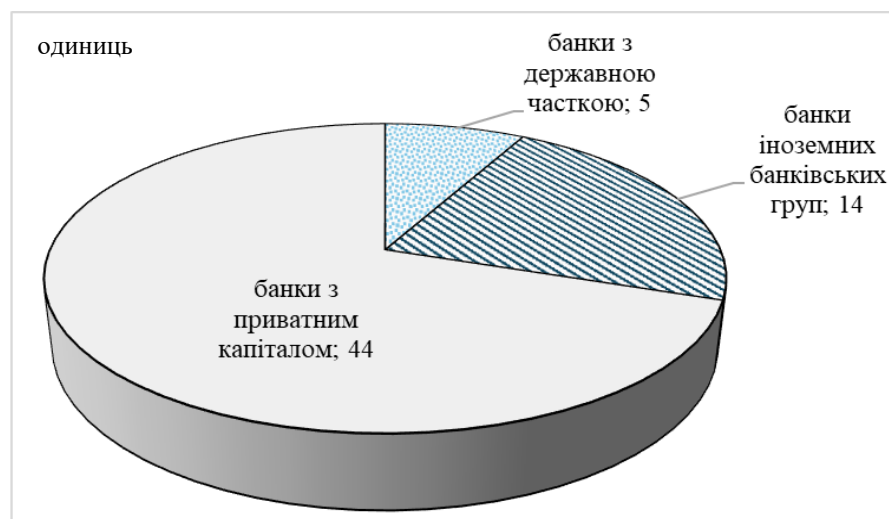

Рисунок 2.1 – Структура банківської системи України станом на 01.01.2024 р.

Джерело: побудовано за матеріалами [27]

Станом на 01.01.2024 р. системно важливими є 15 банків, з них «А-Банк, Креді Агріколь Банк, Кредобанк, ОТП Банк, Ощадбанк, Південний, ПриватБанк, ПУМБ, Райффайзен Банк, Сенс Банк, ТАСкомбанк, Укргазбанк, Укрексімбанк, УкрСиббанк, Універсал Банк» [28]. В 2023 р. через санкції проти російських власників було націоналізовано один із системних банків – Сенс Банк, а чотири несистемні банки було закрито (Айбокс, Форвард, Конкорд і Укрбудінвестбанк). За 2023 р. чисельність банків зменшилася на 4 установи.

Для банків України протягом 2021-2023 років, не дивлячись на негативні наслідки війни, були характерні неоднозначні зміни для їх основних показників діяльності (таблиця 2.1).

Таблиця 2.1 – Склад та динаміка основних показників діяльності банківської системи України в 2021-2023 роках

Найменування	2021р., млрд грн	2022 р., млрд грн	Відхилення (+, -), млрд грн	Темпи змін, %	2023 р., млрд грн	Відхилення (+, -), млрд грн	Темпи змін, %
			2022/2021	2022/2021		2023/2022	2023/2022
Активи	2053,2	2351,7	298,5	114,5	2994,9	643,2	127,4
Кредитний портфель	1065,3	1036,2	-29,1	97,3	1024,7	-11,5	98,9
Капітал	225,5	215,8	-9,7	95,7	296,2	80,4	137,3
Зобов'язання	1797,7	2135,8	338,1	118,8	2648,7	512,9	124,0
Чистий прибуток	77,5	24,7	-52,8	31,9	86,5	61,8	350,2

Джерело: складено за матеріалами [27]

В досліджуваному періоді майже всі основні показники діяльності банківської системи України продемонстрували зростання.

Зокрема, активи збільшилися на 14,5% в 2022 р. та на 27,4% в 2023р. і склали на кінець 2023 р. 2 трлн 994,9 млрд грн. Це вказує на зростання концентрації банківського сектору і ліквідність активів

Зобов'язання банків зросли в 2022 р. на 18,8%, а в 2023 р. на 24,0% і склали 2 трлн 648,7 млрд грн.

Капітал банків в 2022 році скоротився на 4,3 %, тоді як в 2023р. зріс на 37,3%, і склав 296,2 млрд грн.

Слід відмітити, що якщо в 2022 р. змін в сторону скорочення зазнали капітал і кредитний портфель банківської системи України, то в 2023 році скорочується лише кредитний портфель банків на 11,5 млрд грн, або на 1,1%, що підкреслює вплив нестабільності в країні через майже два роки повномасштабної війни (рисунок 2.2).

млрд грн

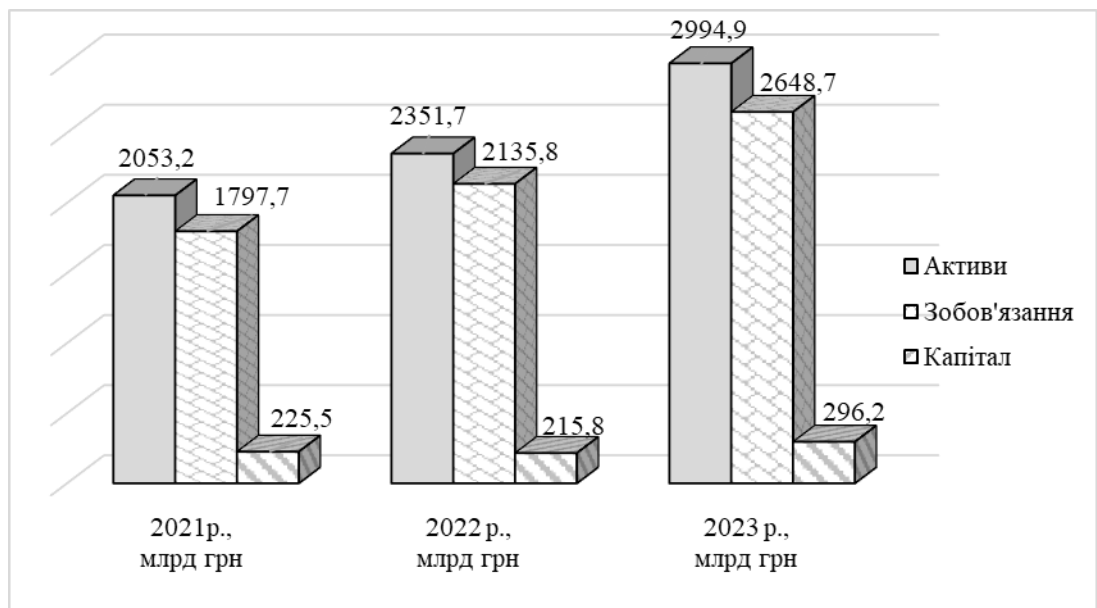

Рисунок 2.2 - Динаміка основних показників діяльності банківської системи України в 2021-2023 роках

Джерело: побудовано за матеріалами [27]

У 2023 р. українські банки отримали майже 86,5 млрд грн чистого прибутку. Це на 61,8 млрд грн, або майже в 3,5 раза більше ніж у 2022 р., та на 9 млрд грн більше ніж до початку повномасштабного вторгнення (рисунок 2.3). Це відбулося також за рахунок того, що в грудні 2023 року згідно зі змінами до чинного законодавства вітчизняні банки донарахували річну суму податку на прибуток за результатами 2023 р. загалом за підвищеною ставкою – 50%.

У 2023 р. топ-10 банків зазнав певних змін: до рейтингу входять 5 банків із іноземним капіталом, 4 державних і 1 з приватним капіталом. В

сукупності ці 10 банків отримали 88% від величини загального прибутку, або 75,94 млрд грн. А сплачений ними податок на прибуток склав 63,18 млрд грн.

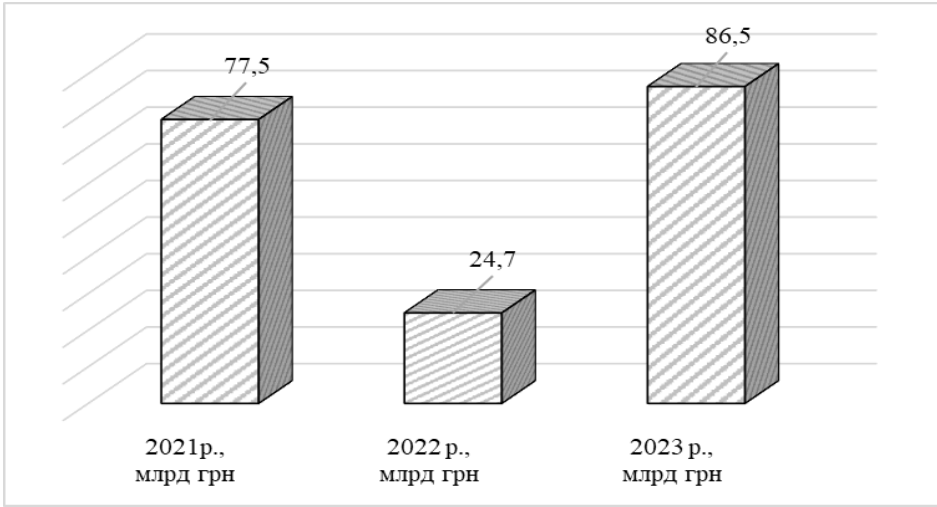

Рисунок 2.3 - Динаміка чистого прибутку банківської системи України в 2021-2023 роках

Джерело: побудовано за матеріалами [27]

В сукупності ці 10 банків отримали 88% від загальної величини прибутку, а саме 75,9 млрд грн. А сплачений ними податок на прибуток склав 63,2 млрд грн. (рисунок 2.4).

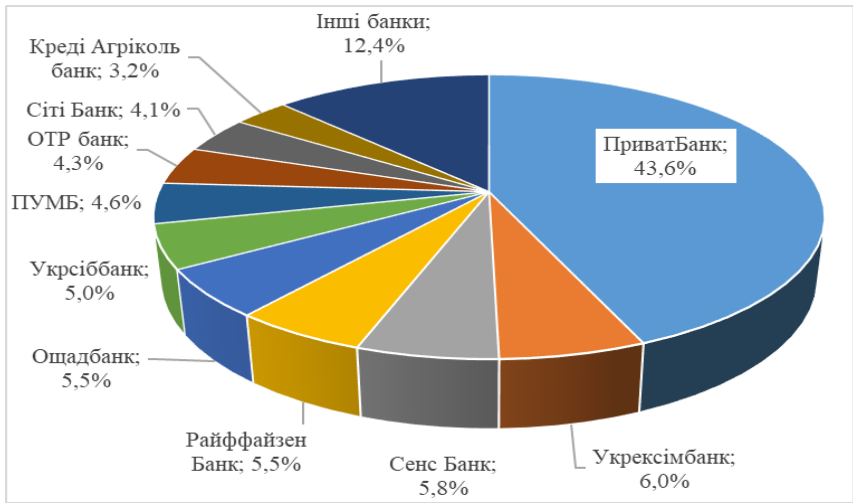

Рисунок 2.4 – Топ-10 банків за величиною прибутків в 2023 р.

Джерело: побудовано за матеріалами [27]

Приватбанк як державний банк стабільно лідирує за показниками прибутковості серед усіх вітчизняних банків. Його прибуток в 2023 р. склав 37,76 млрд грн (або 69,1% загальної структури прибутковості банків з державною часткою власності), що на 8% більше, ніж у 2021 р. Тим часом Ощадбанк в 2023 р. зміг збільшити свій прибуток у 4 рази й отримав 4,75 млрд грн чистого прибутку (або 8,7% структури прибутковості). Також до складу державних банків додався Сене банк, який був націоналізований у 2023 р. (рисунок 2.5).

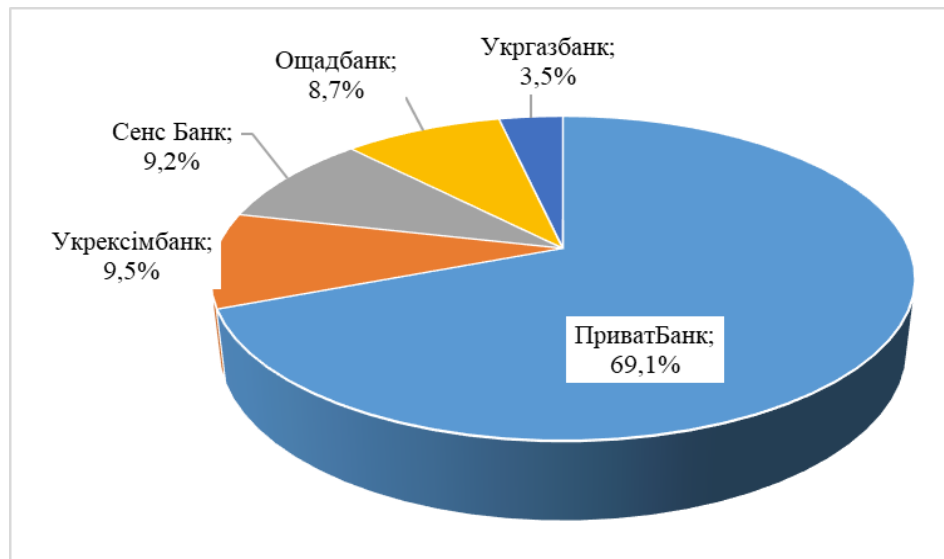

Рисунок 2.5 – Структура прибутковості в банках з державною часткою власності в 2023 р.

Джерело: побудовано за матеріалами [27]

В 2023 р. 22,43 млрд грн заробили 14 банків із іноземним капіталом, тоді як напередодні повномасштабного вторгнення в 2021 р. майже стільки ж заробили 20 банків цієї групи. Лідером за прибутком в даній групі в 2023 р. став Райффайзен Банк, який заробив 4,78 млрд грн. Спільно з Укрсиббанком, який майже втричі збільшив свій прибуток в 2023 р. порівняно із 2021 р., вони отримали 40% прибутку усієї групи (рисунок 2.6). Більшість банків з іноземним капіталом змогли збільшити свої прибутки в 2023 р. у порівнянні до 2021 р. Найбільший приріст, аж у 18 разів, показав Дойче банк.

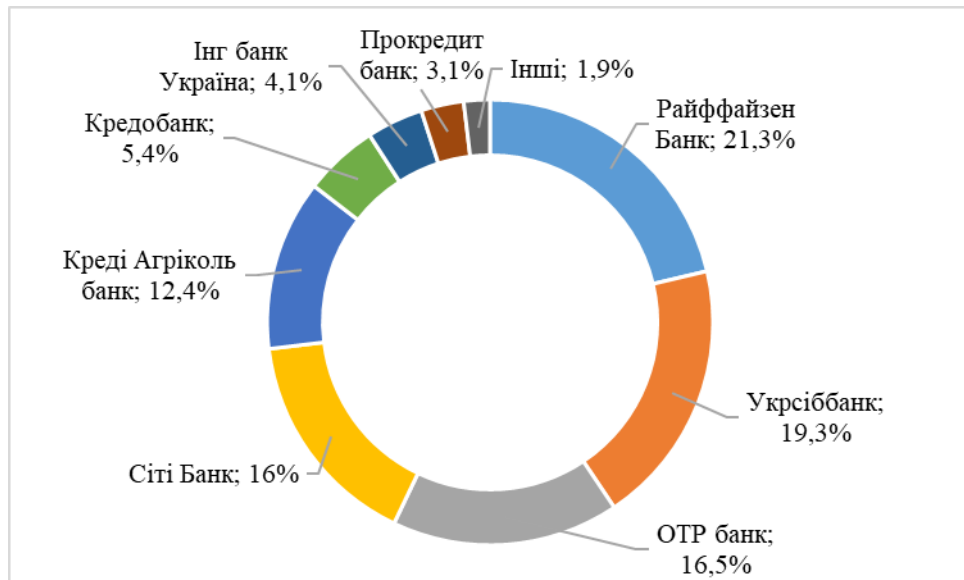

Рисунок 2.6 – Структура прибутковості в банках з іноземним капіталом в 2023 р.

Джерело: побудовано за матеріалами [27]

За результатами 2023 р. найнижчі показники прибутковості показали приватні банки (рисунок 2.7). А саме 44 банки із приватним капіталом отримали 9,4 млрд грн прибутку, що на 25% менше, ніж до початку війни.

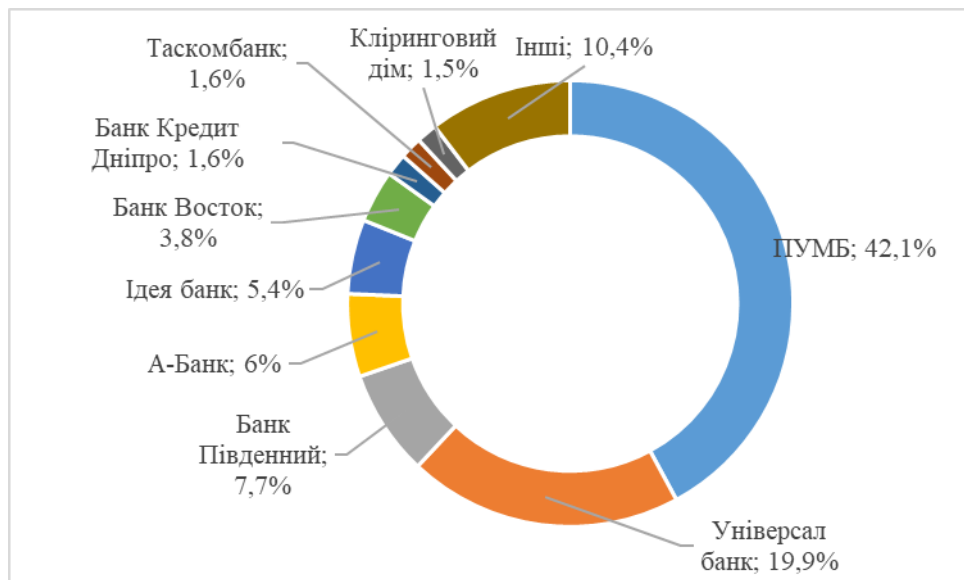

Рисунок 2.7 – Структура прибутковості в банках з приватним капіталом в 2023 р.

Джерело: побудовано за матеріалами [27]

В 2023 р. майже 2/3 від сукупного прибутку банків цієї групи припадає на 2 банки, а саме ПУМБ, що є лідером групи - 3,95 млрд грн (що на 5% менше, ніж у 2021 р.) та Універсал банк (Монобанк) прибуток якого складає 1,86 млрд грн (що менше в 1,6 разів а показник 2021р).

Оскільки, фінансовий результат банку є різницею між доходами та витратами, то він прямо залежить від їх динаміки (таблиця 2.2).

Таблиця 2.2 – Динаміка доходів, витрат та фінансового результату банківської системи України за 2021–2023 роки

Показники	2021р., млрд грн	2022 р., млрд грн	2023 р., млрд грн	Відхилення (+, -), млрд грн		Темп приросту, %	
				2022/ 2021	2023/ 2022	2022/ 2021	2023/ 2022
Доходи	187,6	256,6	296,3	69,0	39,7	36,8	15,5
Витрати	103,7	224,6	136,3	120,9	-88,3	116,6	-39,3
Прибуток до оподаткування	83,9	32,0	160,0	-51,9	128,0	-61,9	400,0
Податок на прибуток	6,4	7,3	73,5	0,9	66,2	14,1	906,8
Прибуток після оподаткування	77,5	24,7	86,5	-52,8	61,8	-68,1	250,2

Джерело: складено за матеріалами [27]

З таблиці видно, що 2021-2023 роках доходи щорічно перевищували витрати. За цей період доходи банків зросли на 69,0 млрд грн або 36,8 %, в 2022 р. порівняно з 2021 р., та на 39,7 млрд грн в 2023 р. порівняно з 2022 р., або на 15,5 %. Витрати банків протягом аналізованого періоду змінювались неоднозначно: у 2022 р. порівняно з 2021 р. зросли на 120,9 млрд грн або на 116,6%, у 2023 р. порівняно з 2022 р. скоротилися на 88,3 млрд грн або на -39,3 %. Такі зміни в 2023 р., а саме зростання доходів та скорочення витрат привели до різкого зростання прибутку до оподаткування, який склав 160 млрд грн. (таблиця 2.2).

Проаналізуємо детальніше склад доходів банківської системи України в 2021–2023 роках (таблиця 2.3).

Таблиця 2.3 – Склад та динаміка доходів банківської системи України за 2021–2023 роки

Показники	2021р., млрд грн	2022 р., млрд грн	2023 р., млрд грн	Відхилення (+, -), млрд грн		Темп приросту, %	
				2022/ 2021	2023/ 2022	2022/ 2021	2023/ 2022
Процентні доходи	168,7	217,0	304,5	48,3	87,5	28,6	40,3
доходи від операцій з юридичними особами	54,9	72,8	91,5	17,9	18,7	32,6	25,7
доходи від операцій з фізичними особами	57,2	55,4	51,4	-1,8	-4,0	-3,1	-7,2
доходи від операцій з цінними паперами	56,6	88,7	161,7	32,1	73,0	56,7	82,3
Чистий процентний дохід	117,6	151,6	201,5	34,0	49,9	28,9	32,9
Комісійні доходи	93,2	85,6	97,1	-7,6	11,5	-8,2	13,4
Чистий комісійний дохід	58,1	50,1	50,1	-8,0	0,0	-13,8	0,0
Торговий результат	-	43,5	30,3	43,6	-13,2	-43600,0	-30,3
результат від переоцінки	3,2	-8,1	-2,8	-11,3	5,3	-353,1	-65,4
результат від операцій з купівлі-продажу	10,7	34,8	28,6	24,1	-6,2	225,2	-17,8
результат від операцій з фінансовими активами та зобов'язаннями	-14,0	16,8	4,5	30,8	-12,3	-220,0	-73,2
Інші операційні доходи	7,5	8,2	9,9	0,7	1,7	9,3	20,7
Інші доходи	4,5	3,2	4,5	-1,3	1,3	-28,9	40,6
Всього доходів	187,6	256,6	296,3	69,0	39,7	36,8	15,5

Джерело: складено за матеріалами [27]

Рушієм зростання доходів банківського сектору України традиційно залишається збільшення процентних доходів як від високоліквідних активів, так і кредитування. Чистий процентний дохід в структурі доходів зріс з 62,7% в 2021 р. до 68,0% в 2023р. Чистий комісійний дохід в 20222023 р.р. склав 50,1 млрд грн і скоротився в порівнянні з 2021 роком на 8,0 млрд грн, або на -13,8%. На поступове сповільнення даного показника мило переважний вплив слабке нарощення операцій з платіжними картками. Торговий результат від реалізації (продажу) цінних паперів зріс в 2023 р. до 30,3 млрд грн.

Проаналізуємо детальніше склад витрат банківської системи України в 2021–2023 роках (таблиця 2.4).

Таблиця 2.4 – Склад та динаміка витрат банківської системи України за 2021–2023 роки

Показники	2021р., млрд грн	2022 р., млрд грн	2023 р., млрд грн	Відхилення (+, -), млрд грн		Темп приросту, %	
				2022/ 2021	2023/ 2022	2022/ 2021	2023/ 2022
Процентні витрати	51,1	65,4	103,0	14,3	37,6	28,0	57,5
витрати від операцій з юридичними особами	28,6	46,7	70,7	18,1	24,0	63,3	51,4
витрати від операцій з фізичними особами	21,5	17,7	31,5	-3,8	13,8	-17,7	78,0
Комісійні витрати	35,2	35,4	46,9	0,2	11,5	0,6	32,5
Торговий результат	-0,1	-	-	-	-	-	-
Відрахування до резервів	3,4	118,8	17,4	115,4	-101,4	3394,1	-85,4
Адміністративні та інші операційні витрати	100,3	105,7	118,9	5,4	13,2	5,4	12,5
Всього витрат	103,7	224,6	136,3	120,9	-88,3	116,6	-39,3

Джерело: складено за матеріалами [27]

Основними статтями витрат банків в досліджуваному періоді були: процентні, комісійні та адміністративні витрати. Найшвидшими темпами зростали процентні витрати (28% в 2022 р., 57,5% в 2023р.), що пов'язано із виплатою за коштами, залученими на грошовому ринку в юридичних та фізичних осіб. Комісійні витрати також зросли зв 2023 р. на 32,5%, щ пов'язано із зростанням витрат від операцій з розрахунково-касового обслуговування, обслуговування депозитних рахунків, зберігання цінностей і здійснення операцій із цінними паперами тощо. Відрахування за резервами в 2022 р. були найбільшими, що пов'язано з війною в Україні та необхідністю забезпечення безпеки та гарантування вкладів. В 2023 р. скоротили відрахування в резерви під збитки від активних операцій на 86 %. Адміністративні витрати протягом аналізованого періоду зростали поступово, однак багато банків прагнули знизити адміністративні витрати за рахунок зменшення витрати на оплату праці внаслідок вивільнення персоналу, а також зменшення витрат банків на утримання відділень, що пов'язано зі скороченням їх кількості під час війни, а також відсутність доступу до відділень на тимчасово окупованій території.

Для нарощення прибутків банкам України потрібно збільшувати доходи і скорочувати витрати. Але, в умовах війни досить важко нарощувати діяльність, а тому, головним чинником прибуткової діяльності банків є зниження витрат. Однак комісійні, процентні та адміністративні витрати для забезпечення ефективної діяльності банків є необхідними, зокрема для формування ресурсного, технічного, організаційного та кадрового забезпечення. Тому, головний акцент при зменшенні банківських витрат має спрямовуватися на скорочення резервів за кредитними операціями. Банкам України необхідно концентруватися на зниженні проблемної заборгованості, яка забезпечить підвищить якість кредитного портфеля і зменшить обсяг резервів.

Основні показники прибутковості банківської системи України в 2021-2023 роках подано в таблиці таблиця 2.5.

Таблиця 2.5 – Показники прибутковості банківської системи України в 2021-2023 роках

Показники	2021р.,	2022 р.	2023 р.	Відхилення (+, -)	
				2022/2021	2023/2022
Рентабельність активів, %	4,2	7,5	6,9	+3,3	-0,6
Рентабельність капіталу, %	33,3	78,7	66,0	+45,4	-12,8
Рентабельність доходів, %	41,3	9,6	29,2	-31,7	+19,6
Рентабельність витрат, %	74,7	11,0	63,5	-63,7	+52,5

Джерело: розраховано за матеріалами [27]

Аналізуючи показники прибутковості банківської системи України можна зробити висновок, що у 2023 р. порівняно з 2022 р. зросли рентабельність капіталу до 66%, рентабельність доходів до 29,2%, що дозволило забезпечити прибуткову діяльність. Рентабельність витрат росла до 63,5%, що вказує на значний рівень віддачі понесених банківською системою витрат. Рентабельність активів дещо знизилася, що вказує на погіршення їх використання, оскільки бізнес та населення в умовах війни остерігаються виплачувати високі відсоткові ставки і брати і одночасно

вимушена емісія гривні з боку НБУ, особливо на початкових етапах війни, з метою забезпечення покриття бюджетних потреб на воєнні і соціальні видатки.

Утримання рентабельності банківської системи України на відносно хороших рівнях в умовах війни – це суперечливий сигнал стійкості. Однак, можна впевнено стверджувати, що кейси антикризових заходів фінансової стабілізації вітчизняної банківської системи 2022-2023 р.р. дозволили НБУ і банкам уникнути ймовірної катастрофи в надзвичайно складних умовах зовнішнього середовища та забезпечити її позитивні фінансові результати.

Акціонерне товариство «Акцент-Банк» (АТ «Акцент-Банк» або «А-Банк») засновано в Україні у 1992 р. Головний офіс банку розташований у м. Дніпро. Згідно з даними НБУ станом на 1 січня 2024 року, АТ «А-Банк» входить в ТОП-20 банків України і займає 14-е місце в рейтингу. Банк надає послуги юридичним та фізичним особам, зокрема здійснює розрахунково-касове обслуговування, грошові перекази, кредитування, вклади, депозитарні послуги, страхування тощо. АТ «Акцент-Банк» співпрацює із такими міжнародними організаціями: Європейський банк реконструкції та розвитку та Європейський інвестиційний банк. Діяльність АТ «А-Банк» регулюється НБУ, він має ліцензію на здійснення банківських операцій, має статус спеціалізованого банку - «ощадний банк», входить до державної системи гарантування вкладів в Україні. За даними Банку [2], на 1 січня 2024 року, банк нараховував 201 відділення, що відкриті та працюють у всіх регіонах України, крім тимчасово окупованих. АТ «Акцент Банк» має добре розвинений ряд електронних сервісів, які дозволяють клієнтам 24/7 здійснювати фінансові операції в онлайн-режимі. Банк продовжував активно розвиватися, впроваджувати нові технології, покращувати якість обслуговування клієнтів.

Для загальної характеристики АТ «Акцент Банк» розглянемо основні фінансові показники його діяльності за 2021-2023рр. використовуючи офіційні дані НБУ (додаток А, Б, В) та звітність Банку [2].

В таблиці 2.6 подана динаміка та структура активів АТ «Акцент-Банк» за 2021-2023рр. (таблиця 2.6).

Таблиця 2.6 – Склад, динаміка та структура активів АТ «Акцент-Банк» в 2021-2023 роках

Назва показника	Роки, млрд грн			Абсолютне відхилення, (+,-) млрд грн		Темп приросту, %		Структура, %		
	2021	2022	2023	2022/ 2021	2023/ 2022	2022/ 2021	2023/ 2022	2021	2022	2023
Загальні активи, усього	15,95	22,07	28,16	6,12	6,09	38,4	27,6	100,0	100,0	100,0
Чисті активи, зокрема:	14,38	17,79	24,67	3,41	6,88	23,7	38,7	90,2	80,6	87,6
Грошові кошти та їх еквіваленти	0,86	1,84	2,29	0,98	0,45	114,0	24,5	5,4	8,3	8,1
Кошти в інших банках	0,82	2,48	2,47	1,66	-0,01	202,4	-0,4	5,1	11,2	8,8
Кредити та заборгованість клієнтів	9,50	6,22	9,35	-3,28	3,13	-34,5	50,3	59,6	28,2	33,2
кредити та заборгованість юридичних осіб	1,65	1,41	1,44	-0,24	0,03	-14,5	2,1	10,3	6,4	5,1
кредити та заборгованість фізичних осіб	7,85	4,81	7,90	-3,04	3,09	-38,7	64,2	49,2	21,8	28,1
Цінні папери, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	2,32	0,14	0,09	-2,18	-0,05	-94,0	-35,7	14,5	0,6	0,3
Інвестиційна нерухомість	0,01	0,01	0,01	0,00	0,00	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0
Основні засоби та нематеріальні активи	0,43	0,41	0,42	-0,02	0,01	-4,7	2,4	2,7	1,9	1,5
Інші фінансові активи	0,32	0,40	0,71	0,08	0,31	25,0	77,5	2,0	1,8	2,5
Інші активи	0,06	0,04	0,11	-0,02	0,07	-33,3	175,0	0,4	0,2	0,4
Усього резервів	1,57	-4,29	-3,50	-5,86	0,79	-373,2	-18,4	9,8	-19,4	-12,4

Джерело: складено за матеріалами [2, 27]

Загальна величина активу АТ «Акцент-Банк» у 2023 р. складає 28,16 млрд грн і порівняно із 2022 р. зростає на 6,09 млрд грн (або на 27,6%), а в 2022 р. в порівнянні з 2021р. – зростання складало 6,12 млрд грн (або на 38,4%). В структурі активів АТ «Акцент-Банк» в 2023 р. чисті активи складають 87,6%, а резерви – 12,4%. Банк в 2022 р. наростив резерви до 4,29 млрд грн, що пов'язано з воєнними діями на території України та з убезпеченням від форс-мажорних обставин та гарантуванням клієнтам повернення їх платежів за вимогами. Кредити та заборгованість клієнтів

Банку в 2023 р. складає 9,35 млрд грн, або 33,2% структури активів, з яких 28,1% припадає на кредити та заборгованість фізичних осіб, а 5,1% на кредити і заборгованість юридичних осіб. Кредити та заборгованість клієнтів Банку в порівнянні з 2022р. зросли на 3,13 млрд грн, в основному за рахунок фізичних осіб. В 2023 р. АТ «Акцент-Банк» повернув свої позиції по кредитуванню клієнтів майже на рівень 2021 р. Обсяг цінних паперів Банку, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід в структурі активів 2023 р. скорочується з 14,5% в 2021 р. до 0,3% в 2023 р.

В таблиці 2.7 подано склад, структуру та динаміку зобов'язань АТ «Акцент-Банк» в 2021-2023 роках.

Таблиця 2.7 – Склад, динаміка та структура зобов'язань АТ «Акцент-Банк» в 2021-2023 роках

Назва показника	Роки, млрд грн			Абсолютне відхилення, (+,-) млрд грн		Темп приросту, %		Структура, %		
	2021	2022	2023	2022/2021	2023/2022	2022/2021	2023/2022	2021	2022	2023
Кошти банків	0,09	0,25	0,09	0,16	-0,16	177,8	-64,0	0,7	1,6	0,4
Кошти клієнтів	11,53	14,58	20,36	3,05	5,78	26,5	39,6	94,9	95	94
кошти суб'єктів господарювання та небанківських фінансових установ	2,36	2,73	4,68	0,37	1,95	15,7	71,4	19,4	17,8	21,6
кошти фізичних осіб	9,17	11,85	15,68	2,68	3,83	29,2	32,3	75,5	77,2	72,4
Зобов'язання щодо поточного податку на прибуток	0,06	0	0	-0,06	0,00	-100,0	-	0,5	0	0
Відстрочені податкові зобов'язання	0,01	0,01	0,02	0,00	0,01	0,0	100,0	0,1	0,1	0,1
Резерви за зобов'язаннями	0,02	0,01	0,03	-0,01	0,02	-50,0	200,0	0,1	0,1	0,1
Інші фінансові зобов'язання	0,23	0,33	0,77	0,10	0,44	43,5	133,3	1,9	2,1	3,5
Інші зобов'язання	0,21	0,16	0,4	-0,05	0,24	-23,8	150,0	1,8	1,1	1,9
Усього зобов'язань	12,15	15,35	21,67	3,20	6,32	26,3	41,2	100	100	100

Джерело: складено за матеріалами [2, 27]

Зобов'язання АТ «Акцент – Банк» станом на кінець 2023 р. склали 21,67 млрд грн, що складає 6,32 млрд грн приросту за рік, або 41,2%. В 2022 р. зобов'язання Банку зросли на 3,2 млрд грн, або на 26,3%. Зростання

відбулося за рахунок зростання коштів клієнтів, зокрема за рахунок вкладень фізичних осіб, які у 2023 р. становили 15,68 млрд грн (або 72,4% в структурі зобов'язань). Їх абсолютний приріст в досліджуваному періоді складає 6,51 млрд грн, що вказує на зростання довіри фізичних осіб до Банку. В 2023 р. вкладення суб'єктів господарювання та небанківських фінансових установ складають 4,68 млрд грн, що більше показника 2021 р. майже вдвічі. В структурі зобов'язань кошти суб'єктів господарювання та небанківських фінансових установ в досліджуваному періоді зростають з 19,4% до 21,6% відповідно. Саме кошти клієнтів, які становлять 95% усіх зобов'язань в досліджуваному періоді, є основним джерелом формування ресурсної бази Банку.

В таблиці 2.8 подано склад, структуру та динаміку капіталу АТ «Акцент-Банк» в 2021-2023 роках.

Таблиця 2.8 – Склад, динаміка та структура капіталу АТ «Акцент-Банк» в 2021-2023 роках

Назва показника	Роки, млрд грн			Абсолютне відхилення, (+,-) млрд грн		Темп приросту, %		Структура, %		
	2021	2022	2023	2022/2021	2023/2022	2022/2021	2023/2022	2021	2022	2023
Статутний капітал	1,05	1,05	1,51	0,00	0,46	0,0	43,8	47,1	43,0	50,3
Емісійні різниці	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-	-	0,0	0,0	0,0
Незарєєстрований статутний капітал	0,00	0,46	0,00	0,46	-0,46	-	-100,0	0,0	18,9	0,0
Інший додатковий капітал	0,17	0,17	0,17	0,00	0,00	0,0	1,0	7,6	7,0	5,7
Резервні та інші фонди банку	0,13	0,17	0,17	0,04	0,00	30,8	0,0	5,8	7,0	5,7
Резерви переоцінки	0,05	0,06	0,08	0,01	0,02	20,0	33,3	2,2	2,5	2,7
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	0,83	0,52	1,07	-0,31	0,55	-37,3	105,8	37,2	21,3	35,7
Усього власного капіталу	2,23	2,44	3,00	0,21	0,56	9,4	23,0	100,0	100,0	100,0

Джерело: складено за матеріалами [2, 27]

Дані таблиці свідчать, що капітал АТ «Акцент-Банк» в 2021-2023 роках зріс з 2,23 млрд грн до 3,00 млрд грн, або на 0,77 млрд грн (що складає

32,4%). Такий результат досягнуто за рахунок докапіталізації акціонерами статутного капіталу на 0,46 млрд грн в 2023 р. за рахунок нерозподіленого прибутку, нарощення резервів. Загалом Банк в 2021-2023 роках має позитивну динаміку фінансових показників, зростання капіталізації, що має забезпечує укріпленню його позицій у вітчизняній банківській системі.

2.2 Напрями зростання прибутку АТ «Акцент-Банк» в сучасних умовах функціонування банківської системи

Зростання прибутковості банку є не самоціллю їх діяльності, а складовою довгострокової стратегії розвитку установи. Нарощування прибутку дозволяє банку здійснювати інвестиції в розширення мережі філій, асортименту банківських продуктів та послуг, підвищувати якість обслуговування клієнтів, фінансувати оплату праці банківських службовців. Ефективне управління прибутком банківської установи є ключовою складовою його стратегічного розвитку.

Головною метою управління прибутком АТ «Акцент-Банк» в сучасних умовах функціонування є забезпечення максимізації добробуту засновників й учасників банку, як у поточному періоді, так і в тривалій перспективі.

Досягнення поставленої стратегічної мети в системі управління прибутком АТ «Акцент-Банк» передбачає вирішення наступних ключових завдань:

- максимізація прибутку, що формується, з врахуванням наявного ресурсного потенціалу банку та ринкових умов функціонування;
- оптимізація співвідношення між рівнем прибутку й допустимим рівнем ризику;
- формування достатнього обсягу прибутку в контексті забезпечення майбутнього розвитку банку;

- забезпечення стабільного постійного зростання ринкової вартості банку.

Проаналізуємо динаміку та структуру доходів, витрат та фінансового результату АТ «Акцент-Банк» в 2021-2023 роках (таблиця 2.9).

Таблиця 2.9 - Динаміка та структура доходів, витрат та фінансового результату АТ «Акцент-Банк» в 2021-2023 роках

Показники	Роки, млрд грн			Абсолютне відхилення, (+,-) млрд грн		Темп приросту, %		Структура, %		
	2021	2022	2023	2022/2021	2023/2022	2022/2021	2023/2022	2021	2022	2023
ДОХОДИ										
Процентні доходи	3,19	3,47	4,14	0,28	0,67	8,8	19,3	101,9	78,3	108,7
Процентні витрати (-)	0,73	0,79	1,44	0,06	0,65	8,2	82,3	23,3	17,8	37,8
Чистий процентний дохід/(Чисті процентні витрати)	2,46	2,69	2,70	0,23	0,01	9,3	0,4	78,6	60,7	70,9
Комісійні доходи	0,84	1,23	1,56	0,39	0,33	46,4	26,8	26,8	27,8	40,9
Комісійні витрати (-)	0,30	0,72	1,16	0,42	0,44	140,0	61,1	9,6	16,3	30,4
Чистий комісійний дохід/(Чисті комісійні витрати)	0,54	0,51	0,40	-0,03	-0,11	-5,6	-21,6	17,3	11,5	10,5
Торговий результат	0,05	1,13	0,55	1,08	-0,58	2160,0	-51,3	1,6	25,5	14,4
Інші операційні доходи	0,02	0,03	0,03	0,01	0,00	50,0	0,0	0,6	0,7	0,8
Інші доходи	0,06	0,08	0,12	0,02	0,04	33,3	50,0	1,9	1,8	3,1
Всього доходів	3,13	4,43	3,81	1,30	-0,62	41,5	-14,0	100,0	100,0	100,0
ВИТРАТИ										
Відрахування до резервів	0,66	2,59	0,76	1,93	-1,83	292,4	-70,7	30,7	62,1	24,5
Адміністративні та інші операційні витрати	1,49	1,59	2,34	0,10	0,75	6,7	47,2	69,3	38,1	75,5
Всього витрат	2,15	4,17	3,10	2,02	-1,07	94,0	-25,7	100,0	100,0	100,0
ФІНАНСОВИЙ РЕЗУЛЬТАТ										
Прибуток/(збиток) до оподаткування	0,98	0,26	0,71	-0,72	0,45	-73,5	173,1	-	-	-
Витрати на податок на прибуток	0,15	0,04	0,15	-0,11	0,11	-73,3	275,0	-	-	-
Чистий прибуток	0,83	0,22	0,56	-0,61	0,34	-73,5	154,5	-	-	-

Джерело: складено за матеріалами [2, 27]

Динаміка фінансових показників діяльності АТ «Акцент-Банк» в 2021-2023 роках дає можливість стверджувати, що він успішно долає виклики, зумовлені повномасштабним вторгненням росії на територію України.

Чистий прибуток АТ «Акцент-Банк» за результатами 2021 р. становив – 0,83 млрд грн, у 2022 р. – 0,22 млрд грн і у 2023 р. – 0,56 млрд грн (рисунок 2.8). Отриманий банком у 2023 р. позитивний фінансовий результат в розмірі 561,3 млн грн забезпечений високою його адаптацією до ринку в умовах воєнного стану.

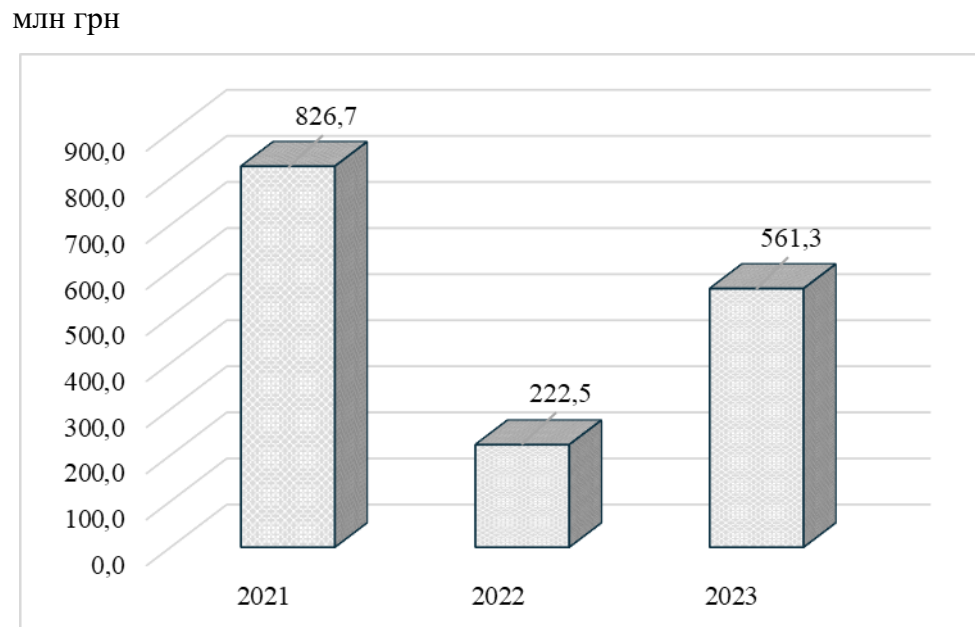

Рисунок 2.8 – Динаміка чистого прибутку АТ «Акцент-Банк» в 2021-2023 роках

Джерело: побудовано за матеріалами [2, 27]

АТ «Акцент-Банк» в досліджуваному періоді акцентує увагу на нарощенні обсягів залучених фінансових ресурсів, акумулюючи їх для інвестицій в розвиток економіки країни та надаючи насамперед перевагу підтримці стратегічних секторів господарства. Отримані ресурси дозволили збільшити обсяги відсоткових операцій, компенсуючи вплив негативних наслідків війни на якість кредитного портфеля

Зазначимо, що за аналізований період загальна сума доходів Банку в 2023 р. склала 3,81 млрд грн, що в порівнянні з 2022р. менше на -0,62 млрд грн., тоді як в 2022р. в порівнянні з 2021р. банк показав зростання доходів на 1,3 млрд. грн.

Позитивний вплив на зростання доходів АТ «Акцент-Банк» мало зростання процентного та комісійного доходу. Так в досліджуваному періоді процентний дохід зріс на 957,7 млн грн, а комісійні доходи на 731,1 млн грн. На зростання процентного доходу головним чином вплинуло зростання обсягів кредитного портфеля Банку, а комісійний дохід зріс за рахунок збільшення обсягів операцій по розрахунково-касовому обслуговуванню. Торговельний результат Банку в 2023 році скоротився на 506,2 млн грн що говорить про звуження операцій із цінними паперами та банківськими металами на ринку банківських послуг (рисунок 2.9).

млн грн

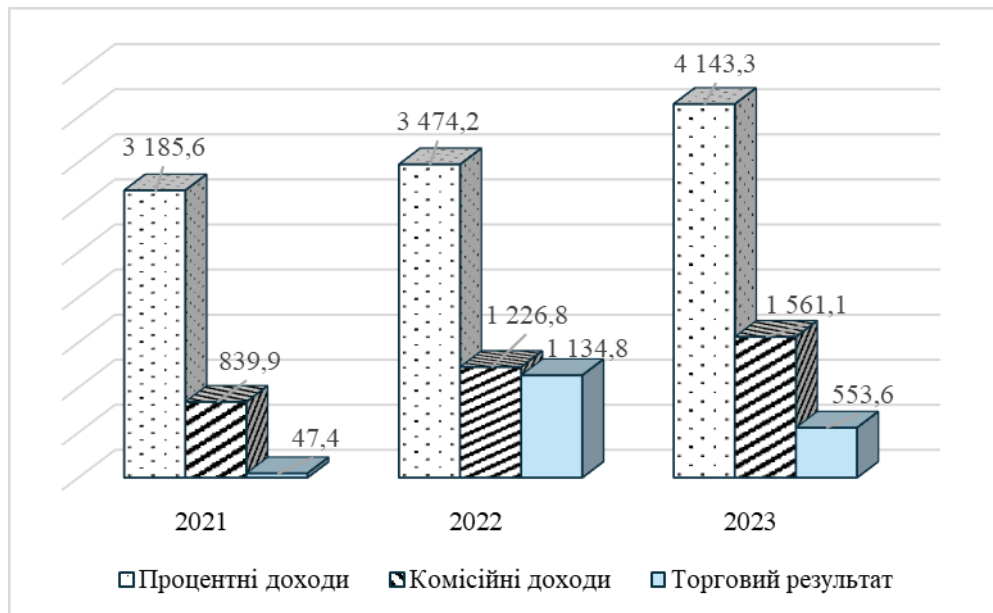

Рисунок 2.9 – Динаміка доходів АТ «Акцент-Банк» в 2021-2023 роках
Джерело: побудовано за матеріалами [2, 27]

Динаміка витрат АТ «А-БАНК» в досліджуваному періоді показує їх зростання з 2,15 млрд грн до 3,10 млрд грн, а найбільше їх значення зафіксовано в 2022 році на рівні 4,17 млрд грн. Тобто в 2023 році Банк оптимізує витрати за рахунок зменшення резервів під заборгованість за наданими кредитами клієнтам на 2,05 млрд грн, натомість нарощує адміністративні та інші операційні витрати на 757,2 млн грн за рахунок витрат на оплату праці та розвиток персоналу (рисунок 2.10).

млн грн

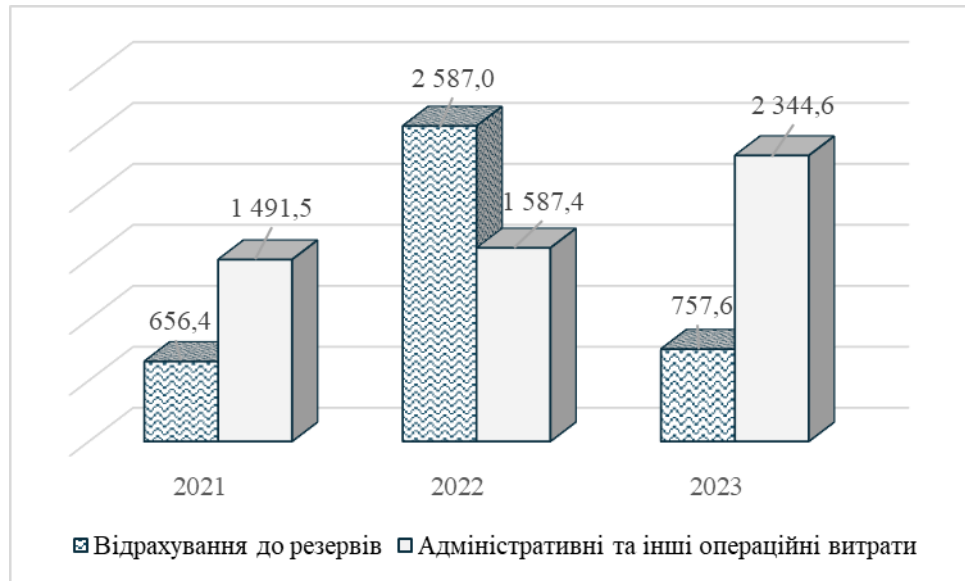

Рисунок 2.10 – Динаміка витрат АТ «Акцент-Банк» в 2021-2023 роках

Джерело: побудовано за матеріалами [2, 27]

Дані таблиці 2.10 свідчать про те, АТ «Акцент – Банк» забезпечує в досліджуваному періоді прибуткову діяльність, що підтверджують розраховані показники рентабельності активів, рентабельність капіталу, чистий спред та чиста процентна маржа.

Таблиця 2.10 - Динаміка показників прибутковості АТ «Акцент – Банк» в 2021-2023 роках

Показники	Роки, млрд грн			Абсолютне відхилення, (+,-) млрд грн		Темп приросту, %	
	2021	2022	2023	2022/2021	2023/2022	2022/2021	2023/2022
Прибуток після оподаткування, млрд грн	0,83	0,22	0,56	-0,61	+0,34	-73,5	154,5
Чистий процентний дохід, млрд грн	2,46	2,69	2,70	+0,23	+0,01	9,3	0,4
Чисті активи, млрд грн	14,38	17,79	24,67	+3,41	+6,88	23,7	38,7
Капітал, млрд грн	2,23	2,44	3,00	+0,21	+0,56	9,4	23,0
Прибутковість активів банку (ROA), %	5,77	1,24	2,27	-4,54	+1,03	-78,6	83,6
Прибутковість акціонерного капіталу (ROE), %	37,22	9,02	18,67	-28,20	+9,65	-75,8	107,0
Коефіцієнт віддачі статутного капіталу, %	79,05	20,95	37,09	-58,10	+16,13	-73,5	77,0
Показник рівня прибутковості витрат	38,60	5,28	18,06	-33,33	+12,79	-86,3	242,4
Чистий спред	11,10	9,97	4,30	-1,12	-5,67	-10,1	-56,9
Чиста процентна маржа	17,11	15,06	10,94	-2,04	-4,12	-11,9	-27,3

Джерело: складено за матеріалами [2, 27]

Прибутковість активів АТ «Акцент – Банк» (ROA) склала в 2023 р. 2,27%, що більше за аналогічний показник 2022 року на 1,03%, тоді як менше показника 2021 р. на 3,50%. Прибутковість акціонерного капіталу в 2023 році зросла до 18,67%, що більше показника 2022р. на 9,65% (або вдвічі), однак менша показника 2021 р. на 18,55%. Коефіцієнт віддачі статутного капіталу в 2023 р. склав 37,09%, що на 16,14% більше аналогічного показника 2022 р, однак вдвічі менше показника 2021р. Чистий спред становив в 2023 р. 4,3% що в 3,3 раза менше показника попереднього 2022р., та в 3,9 раза менше показника 2021 р., однак він зберігається на рівні більше нормативно допустимого значення (нормативне значення встановлено на рівні 1,25%), що вказує на досить високу чисту дохідність Банку. Чиста процентна маржа в 2023 р. склала 10,94%, що вище нормативно допустимого значення на 5,44%, тобто 1 грн робочих активів приносить 5,44% чистого процентного доходу (нормативне значення встановлено на рівні 4,5%).

Проведене дослідження показників фінансової діяльності АТ «Акцент – Банк» в 2021-2023 р. та досягнуті ним фінансові результати дають змогу стверджувати, що незважаючи на складну економічну ситуацію в країні та війну Банк динамічно нарощує доходи, оптимізує витрати, що дозволило забезпечити прибуткову діяльність протягом досліджуваного періоду. Базовими чинниками впливу на прибутковість банку є його раціональна організаційна структура; висока якість менеджменту, який постійно працює над підвищенням ефективної співпраці з контрагентами, нарощенням прибутковості та мінімізацією розміру сукупного ризику банку, підвищення позицій на ринку банківських послуг тощо; маркетингова активність на ринку; кадровий потенціал банку, який постійно вдосконалюється та розвивається; мотивація праці персоналу банку. В сучасних конкурентних умовах банк став уважнішими до кожного клієнта і кожної конкурентної ціни на кредити і депозити, оскільки процентні доходи є основною часткою чистого доходу.

З метою максимізації прибутку АТ «Акцент – Банк» необхідно працювати над збільшенням доходів та зменшенням витрати банку. Основними напрямками зростання прибутку банку можуть стати:

- зростання групи активів, які приносять процентний дохід - Банку необхідно залучати більше позичальників і збільшувати кредитний потенціал за рахунок збільшення обсягу ресурсів, що залучаються;

- покращення ефективності фінансового планування (яке дозволяє спрогнозувати доходи і витрати банку на рік), як одного із резервів збільшення прибутку;

- збільшення власних коштів, що дозволить наростити ресурси банку та інвестиційний потенціал;

- раціональне й ефективне розміщення коштів банку з метою забезпечення в подальшому його фінансової стійкості;

- формування страхових резервів, що сприятиме підвищенню надійності та стабільності, а також зменшенню можливих фінансових ризиків банку;

- аналіз кредитних ризиків для прийняття в подальшому управлінських рішень щодо їх зниження, мінімізації та усунення;

- підвищення рівня професіоналізму кадрів, оскільки від їх майстерності та грамотної побудови управлінських структур на пряму залежить подальший ефективний розвиток та успіх банку;

- удосконалення маркетингової політики банку в напрямку визначення потреб клієнтів та забезпечення таких умов, які сприятимуть залученню нових клієнтів та розширенню сфери банківських послуг;

- розширення форм кредитування бізнесу; широке територіальне охоплення населення кредитними послугами, зокрема із застосуванням накопичувальних інвестиційних схем – пенсійних рахунків, на оплату навчання, придбання житла тощо.

Висновки

В кваліфікаційній роботі бакалавра проведено дослідження кредитного прибутку банку: сутності, особливостей формування та напрямів зростання за матеріалами АТ «Акцент-БАНК».

В результаті проведеного дослідження нами встановлено, що прибуток банку є найважливішою категорією, яка характеризує економічний ефект і стабільність його функціонування, має стимулююче значення для розвитку.

Прибуток банку – це кінцевий фінансовий результат його діяльності, підсумок за усіма напрямками роботи банку, величина якого залежить від доходів, витрат, податків і ризиків. Він виступає головною метою підприємницької діяльності банку, внутрішнім джерелом збільшення власного капіталу та ресурсів для нарощення його активних операцій. Знання факторів впливу (зовнішніх та внутрішніх) на фінансові результати банку дозволяє розробити ефективний механізм управління доходами та витратами, формування і використання прибутку. Аналіз і використання кількісного впливу зовнішніх та внутрішніх факторів впливу на діяльність банку дозволяє визначити основні напрями зростання прибутку, які позитивно впливають на ліквідності його балансу та не підвищує рівень ризику.

Задля підвищення рівня прибутковості банку необхідно на постійній основі здійснювати комплексний аналіз доходів і витрат, визначати фактори впливу та нарощувати резерви діяльності. Нами встановлено, що одержання позитивного/негативного фінансового результату банку залежить в першу чергу від ефективності взаємодії між компонентами системи управління сучасного банку, а вміння правильно визначати й ефективно розпоряджатися вхідними та вихідними грошовими потоками надає можливість отримувати значні переваги в банківському бізнесі, зокрема як в інтересах самого банку, так і в інтересах клієнтів і забезпечує отримання очікуваного прибутку.

Незважаючи на виклики і загрози, перед якими стоїть вітчизняна банківська система, в досліджуваному періоді показником стійкого, ефективного і результативного її розвитку є рекордний прибуток та наявний запас капіталу, які свідчать про готовність системи до запровадження нових регуляторних вимог в контексті підвищення стійкості та збереження фінансової стабільності. Так, головним чинником прибуткової діяльності банків стало в досліджуваному періоді зниження витрат, зокрема на скорочення резервів за кредитними операціями за рахунок зниження проблемної заборгованості, яка забезпечує підвищить якість кредитного портфеля та зменшує обсяг резервів. Зростання прибутку банківської системи відбулося також за рахунок того, що в грудні 2023 р. згідно із змінами до норм чинного законодавства банки донарахували річну суму податку на прибуток за підвищеною ставкою – 50%. В Топ-10 банків увійшли 4 державних банки, 5 банків із іноземним капіталом, 1 банк з приватним капіталом. В 2023р. ці 10 банків в сукупності отримали 88% величини загального прибутку, що складає 75,94 млрд грн, а сплачений ними податок на прибуток становив 63,18 млрд грн.

Показники фінансової діяльності АТ «Акцент – Банк» в 2021-2023 р. та досягнуті ним фінансові результати показали, що незважаючи на складну економічну ситуацію в Україні та війну Банк стабільно нарощує доходи, проводить оптимізацію (скорочення) витрати, що забезпечує йому прибуткову діяльність протягом досліджуваного періоду. Ключовими чинниками впливу на прибутковість АТ «Акцент – Банк» є його раціональна організаційна структура; висока якість менеджменту; маркетингова активність на ринку; кадровий потенціал банку та мотивація праці персоналу банку. В сучасних конкурентних умовах банк уважніше ставиться до кожного клієнта і кожної конкурентної ціни на кредити і депозити, що дозволяє нарощувати процентні доходи, які є основною часткою його чистого доходу.

Основними напрямками зростання прибутку банку є: зростання групи активів, які приносять процентний дохід; покращення ефективності фінансового планування; збільшення власних коштів; раціональне й ефективне розміщення коштів банку; формування страхових резервів та мінімізація/уникнення фінансових ризиків банку; підвищення рівня професіоналізму кадрів; удосконалення маркетингової політики щодо визначення потреб клієнтів та забезпечення таких умов, які сприятимуть залученню нових клієнтів та розширенню сфери банківських послуг; розширення форм кредитування бізнесу (з акцентом на малий та середній, особливості та пріоритетні напрями регіонального розвитку); широке територіальне охоплення населення кредитними послугами із застосуванням накопичувальних інвестиційних схем тощо.

Список використаних джерел

1. Аврамчук Л. Д. Роль прибутку як внутрішнього джерела розвитку банків в умовах ринкової економіки / Л. Д. Аврамчук, К. С. Веремійчук // International scientific journal «Grail of Science», 2022. - № 22. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://archive.journal_grail.science/index.php/2710-3056/article/view/683/698 (дата звернення: 18.05.2024)
2. АТ «Акцент-Банк» – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://a-bank.com.ua/> (дата звернення: 15.04.2024).
3. Банківська система : підручник / [М. Крупка, Є. Андрущак, Н. Пайтра та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. М. Крупки. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2023. – 524 с
4. Банківська система: навчальний посібник / [Ситник Н.С., Стасишин А.В., Блащук-Девяткіна Н.З., Петик Л.О.] ; за заг. ред. Н. С. Ситник.- Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. - 580 с.
5. Банківський менеджмент : навчальний посібник / [Зянько В. В., Спіфанова І. Ю., Коваль Н. О., Ткачук Л. М.]. – 3-те вид., доп. – Вінниця : ВНТУ, 2022. – 170 с.
6. Банківські операції: в схемах, таблицях, коментарях : навч. посібник. / уклад. : О.М. Гладчук, І.Я. Ткачук, В.М. Харабара. – Чернівці : Чернівець. нац. унт ім. Ю. Федьковича, 2020. – 208 с.
7. Банківські операції : підручник / М. І. Савлук, М. Ф. Пуховкіна – 3є вид., перероб. і доп. – К. – КНЕУ, 2018. – 608 с.
8. Бланк И.А. Основы финансового менеджмента / И.А. Бланк. - Т. 2. - К.: Ника-Центр, 1999. - 512 с.
9. Бондаренко П. В. Особливості управління та формування фінансового результату банку / П. В. Бондаренко, В. Г. Бондаренко, О. О. Захаренко / Підприємство та інновації, 2020. - Вип. 12. – [Електронний

ресурс] – Режим доступу: <http://ei-journal.in.ua/index.php/journal/article/view/328/322> (дата звернення: 03.06.2024)

10. Бондарчук М. К. Банківська система : навч. Посіб / М. К. Бондарчук, І. В. Алексєєв, Л. Г. Кльоба. - Львів : Ліга-Прес, 2017. - 246 с

11. Вовчак О.Д. Кредит і банківська справа / Аналіз доходів, ви трат і прибутку банку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://pidruchniki.com.ua/18100713/bankivska_sprava/analiz_dohodiv_vitrat_pributku_banku (дата звернення: 13.05.2024)

12. Гузевич У.Я. Аналіз ліквідності та прибутковості банківської системи України в умовах воєнного стану / У. Я. Гузевич, Н. П. Дебот // Економіка та суспільство, 2023. – Випуск №48. - [Електронний ресурс] – Режим доступу: (дата звернення: 05.06.2024)

13. Демчук Н. І. Управління грошовою позицією та обов'язковими резервами банку / Н. І. Демчук, А. Н. Коваль // Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». – 2017. – №2 (24). – С. 22-28.

14. Енциклопедія банківської справи України / за ред. В.С. Стельмах (голова). - Київ: Молодь, «Ін Юре». – 2001. – 680 с.

15. Журавльова Т. О. Фінансовий менеджмент у банку. Навч.посіб. / Т. О. Журавльова, Ю. П. Макаренко, Л. Л. Турова, А. Ю. Сірко. - Дніпро : Пороги, 2021. - 360 с.

16. Іванова В. О. Економічна сутність прибутку комерційного банку та джерела його формування / В. О. Іванова, С. Ф. Кантур // Економічний вісник. – 2016. – № 253. – С. 57-60.

17. Інструкції про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України: Постанова Правління Національного банку України від 24.10.2011р. №373. - [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1288-11> (дата звернення: 12.05.2024)

18. Коваленко В. В. Стрес-тестування в системі управління прибутком банків / В. В. Коваленко, А. Д. Терзі // Економіка і суспільство. – 2017. – №8. – С. 599-605

19. Конспект лекцій з дисципліни «Банківський менеджмент» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» за освітньо-професійною програмою «Фінанси, банківська справа та страхування» / Укладач: Ганзюк С.М. Кам'янське: ДДТУ, 2022 р. 120 с.

20. Костюк В. А. Управління доходами та витратами банку/ В. А. Костюк, В. Є. Дятленко // Гроші, фінанси і кредит, 2020. - № 12. - С.150-154.

21. Кочетков В. М. Основи аналізу діяльності комерційного банку: Навч. Посібник / В. М. Кочетков, О. В. Омельченко. - К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2002. - 96 с.

22. Криклій О.А. Управління кредитним ризиком банку : [монографія] / О.А. Криклій, Н.Г. Маслак. – Суми : УАБС НБУ, 2008. – 86 с.

23. Кушнар'ова А. А. Сутність та значимість фінансових результатів діяльності комерційного банку / А. А. Кушнар'ова // Modern Economics. – 2017. – №6. – С. 113-120. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://modecon.mnau.edu.ua/issue/6-2017/UKR/kushnaryova.pdf> (дата звернення: 13.05.2024)

24. Маслак Н. Г. Аналіз прибутку банку при управлінні на основі збалансованої системи показників / Н. Г. Маслак // Вісник Сумського національного аграрного університету. – 2015. – №2. – С. 10–18.

25. Методика розрахунку економічних нормативів регулювання діяльності банків в Україні: Рішення правління НБУ від 15.12.2017 № 803–рш. - [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/vr803500-17#Text> (дата звернення: 07.06.2024)

26. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 (МСБО 1) «Подання фінансової звітності». - [Електронний ресурс] - Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_013 (дата звернення: 07.05.2024)

27. Національний банк України - [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://bank.gov.ua/> (дата звернення: 10.05.2024)

28. НБУ визначив системно важливі банки на 2024 рік: перелік - [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://surl.li/unfib> (дата звернення: 30.05.2024)

29. Онищенко Ю. І. Прибуток як власне внутрішнє джерело управління власним капіталом банку. *Гроші, фінанси та кредит*. 2018. № 1. С. 294-300.

30. Основні принципи ефективного банківського нагляду (Основні Базельські принципи) - [Електронний ресурс] - Режим доступу: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Basel_Core_principles_2012.pdf (дата звернення: 27.05.2024)

31. Пірог Д. В. Формування *i* розподіл прибутку банку / Д. В. Пірог // *Інвестиції: практика та досвід*. - 2010. - № 24. - С. 70-75.

32. Правила бухгалтерського обліку доходів і витрат банків України: Постанова Правління Національного банку України від 27.02.2018р. №17. - [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0017500-18> (дата звернення: 22.05.2024)

33. Про банки і банківську діяльність [Електронний ресурс]: Закон України від 07.12.2000р. №2121–III. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121–14#Text> (дата звернення: 08.05.2024).

34. Ревич М. Я. Теоретико-методологічні аспекти визначення сутності поняття «прибуток» / М. Я. Ревич // *Ефективна економіка*, 2014. - № 4. - [Електронний ресурс] - Режим доступу: www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2942 (дата звернення: 12.05.2024)

35. Руцишин Н. М. Сучасний стан банківської системи України та перспективи її розвитку / Н. М. Руцишин, О. Р. Пелех, А. Р. Козак // *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки*, 2024. - № 75. – С. 27-36.

36. Сич О.А. Оцінка прибутковості банківської системи України / О.А. Сич, В.Ю. Романюк // *Young Scientist*. – 2018. – №10 (62). – С. 881-884.
37. Управління банківськими ризиками [Електронний ресурс]: підручник / Л. О. Примостка, І. В. Краснова, В. В. Лавренюк та ін. - Київ : КНЕУ, 2018. - 535с.
38. Ушакова О. А. Банківські операції : навч. посіб. / О.А. Ушакова – Рівне : НУВГП, 2021. – 226 с.
39. Фатюха В. В. Аналіз фінансових результатів банківського сектору України / В. В. Фатюха, О. В. Яришко, Л. І. Кирилова, Є. Ю. Ткаченко // *Ефективна економіка*, 2018. - № 3. – URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=6292> (дата звернення: 19.05.2024).
40. Чайковський Я. Ефективність діяльності банківських установ в Україні [Електронний ресурс] / Я. Чайковський, І. Чайковська, Є. Чайковський // *Світ фінансів*. – 2022. – №3 (72). Режим доступу: <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/article/view/1539/1547> (дата звернення: 25.05.2024)
41. Череп А. В. Методичні підходи до аналізу прибутку комерційного банку на прикладі ПАТ «Індустріалбанк» / А. В. Череп, Г. І. Рурка // *Фінансово-кредитна діяльність: зб. наук. праць / ХІБС УБС НБУ*. – Х., 2015. – № 1. – С. 39- 46.

ДОДАТКИ